



Grote Bickersstraat 74  
1013 KS Amsterdam

Postbus 247  
1000 AE Amsterdam

t 020 522 54 44  
f 020 522 53 33  
e [info@tns-nipo.com](mailto:info@tns-nipo.com)  
[www.tns-nipo.com](http://www.tns-nipo.com)

**Political & Social**

## **Rapport**

# **Motivatie voor invulling onderwijs m.b.t. kerndoelen kunstzinnige oriëntatie**

*een onderzoek onder leerkrachten, directeuren en coördinatoren*

Peggy Timmermans  
Suzanne Plantinga

G3509 | 11 mei 2012

# Inhoud

	<b>Samenvatting</b>	<b>1</b>
	<b>Inleiding</b>	<b>2</b>
	<b>Onderzoeksverantwoording</b>	<b>3</b>
<b>1</b>	<b>Belang en bewustzijn</b>	<b>7</b>
1.1	Belang aan onderwijs voor cultuureducatie	7
1.1.1	Negen tiende geeft aan dat de school belang hecht aan onderwijs voor cultuureducatie	7
1.1.2	Ook zelf hecht men veel waarde aan cultuureducatie in eigen functie	8
1.1.3	Een derde van de scholen heel bewust bezig met cultuureducatie	9
1.1.4	Directeuren geven hoger rapportcijfer voor cultuureducatie op school dan leerkrachten	11
<b>2</b>	<b>Belemmeringen / verbeteringen</b>	<b>12</b>
2.1.1	Gebrek aan tijd en geld twee belangrijkste ervaren belemmeringen	12
2.1.2	Voorbeeld leerplan voor cultuureducatie zou school helpen	13
2.1.3	Meeste hulp gewenst vanuit culturele/ educatieve instellingen en expertisecentrum	14
2.1.4	Meer geld en tijd nodig om verbeteringen uit te kunnen voeren	15
<b>3</b>	<b>Huidige situatie op school</b>	<b>19</b>
3.1.1	Merendeel vindt dat school voldoende tijd besteedt aan cultuureducatie	19
3.1.2	Meerderheid van mening dat met eigen leerkrachten goede cultuureducatie gegeven kan worden	20
3.1.3	Meer dan negen op de tien scholen werken (structureel of op projectbasis) samen met culturele instellingen	22
3.1.4	Veel scholen hebben nog geen doelen voor cultuureducatie gedefinieerd	24
3.1.5	Bij krappe meerderheid van scholen wordt gewerkt met een doorlopende leerlijn voor cultuureducatie	27
3.1.6	Doorlopende leerlijn cultuureducatie vanwege verdieping	28
<b>4</b>	<b>Inspectie</b>	<b>30</b>
4.1	Slechts een op de zeven denkt dat de inspectie controle uitoefent naar uitvoer cultuureducatie, ruim een kwart vindt het wel taak van de inspectie	30
<b>5</b>	<b>Financiën</b>	<b>34</b>
5.1	Ruim de helft van de scholen vindt bijdrage cultuureducatie onvoldoende	34
5.2	Culturele uitstapjes staan het meest onder druk als het geormerkte geld komt te vervallen	36
<b>6</b>	<b>Conclusies</b>	<b>37</b>
	<b>Bijlagen</b>	<b>1</b>
	Bijlage 1 Vragenlijst	2

---

# Samenvatting

## **Belang en bewustzijn**

Bijna twee op de vijf scholen hecht veel belang aan het onderwijs voor cultuureducatie; het merendeel van de scholen vindt het 'gewoon' belangrijk. Als we kijken naar de mate waarin scholen nu bewust bezig zijn met cultuureducatie, dan zien we *dat een op de drie scholen heel bewust bezig is met cultuur educatie*. Het merendeel van de scholen is enigszins bewust bezig met cultuureducatie. De huidige tevredenheid over cultuureducatie op school is niet hoog, het is net geen 7.

## **Belemmeringen en mogelijkheden tot verbeteren**

*Gebrek aan tijd en geld* worden als de meest belangrijke belemmeringen voor cultuureducatie ervaren. Scholen zijn van mening dat zij het meest positief geholpen zijn met een voorbeeld leerplan voor cultuureducatie, zij zijn niet erg enthousiast over het evalueren van vastgestelde doelen.

Een groot deel van de school zou hulp willen krijgen via culturele / educatieve instellingen, gevolgd door hulp via een expertisecentrum. Als men zelf iets kan verbeteren aan cultuureducatie op school, zou men zelf graag meer structuur willen en meer geld en tijd (lagere werkdruk). Om deze verbeteringen te kunnen uitvoeren, hebben de scholen meer geld en tijd nodig.

## **Huidige situatie**

Een kwart van de scholen vindt dat hun school onvoldoende tijd aan cultuureducatie besteedt. Een ruime meerderheid is hier wel tevreden over. Het merendeel van de scholen vindt dat met *eigen leerkrachten* goede cultuureducatie gegeven kan worden. Kijken we naar de samenwerking met culturele instellingen, dan zien we dat er bij *bijna alle scholen een samenwerking* bestaat (structureel of op projectbasis). Als reden voor deze samenwerking noemen de meeste scholen dat culturele instellingen de leerlingen iets kunnen bieden wat leraren niet kunnen.

Nog lang niet op alle scholen zijn er doelen voor cultuureducatie gedefinieerd, dit gebeurt slechts bij twee op de vijf scholen. Bij een krappe meerderheid van de scholen wordt gewerkt met een doorlopende leerlijn voor cultuureducatie, de meeste scholen gebruiken dit omdat het verdieping geeft aan het onderwijs.

# Inleiding

De Onderwijsraad is het adviesorgaan van de regering en het parlement op het terrein van onderwijs. Ter voorbereiding van het advies over cultuureducatie heeft TNS NIPO in opdracht van de Onderwijsraad een onderzoek uitgevoerd onder docenten, schoolleiders en coördinatoren in het primair onderwijs. Dit onderzoek heeft als doel duidelijk te maken welke motieven scholen en leraren in het basisonderwijs hebben voor de invulling van het onderwijs met betrekking tot de kerndoelen kunstzinnige oriëntatie.

De hoofdvraag van dit onderzoek luidt:

*Welke motieven hebben scholen en leraren in het basisonderwijs voor de invulling van het onderwijs m.b.t. de kerndoelen kunstzinnige oriëntatie?*

## **Kunstzinnige oriëntatie**

Door middel van een kunstzinnige oriëntatie maken kinderen kennis met kunstzinnige en culturele aspecten in hun leefwereld. Het gaat bij dit domein onder andere om kennismaking met die aspecten van cultureel erfgoed waarmee mensen in de loop van de tijd vorm en betekenis hebben gegeven aan hun bestaan.

Het gaat bij kunstzinnige oriëntatie ook om het verwerven van enige kennis van de hedendaagse kunstzinnige en culturele diversiteit. Dit vindt zowel op school plaats, als via regelmatige interactie met de (buiten)wereld. Kinderen leren zich aan de hand van kunstzinnige oriëntatie open te stellen: ze kijken naar schilderijen en beelden, ze luisteren naar muziek, ze genieten van taal en beweging.

Voor kunstzinnige oriëntatie zijn de volgende kerndoelen geformuleerd:

- De leerlingen leren beelden, muziek, taal, spel en beweging te gebruiken, om er gevoelens en ervaringen mee uit te drukken en om er mee te communiceren.
- De leerlingen leren op eigen werk en dat van anderen te reflecteren.
- De leerlingen verwerven enige kennis over en krijgen waardering voor aspecten van cultureel erfgoed<sup>1</sup>.

Om te weten welke motieven basisscholen hebben voor de invulling van het onderwijs met betrekking tot deze kerndoelen, is het allereerst zaak te weten hoe ze invulling geven aan het onderwijs met betrekking tot de kerndoelen. Deze vraag voegen we daarom graag toe aan de onderzoeksvragen om het antwoord op uw centrale vraag goed te kunnen geven. Onze verdere adviezen leest u in de volgende paragraaf.

Voor dit onderzoek heeft TNS NIPO kwalitatief vooronderzoek uitgevoerd als input voor een goede vragenlijst. Het kwalitatief explorierend vooronderzoek heeft inzicht gegeven in de houding van de doelgroep ten aanzien van het onderwerp, in de motieven die scholen of leraren hebben bij de invulling van het onderwijs met betrekking tot de kerndoelen van kunstzinnige oriëntatie.

---

<sup>1</sup> Bron: <http://tule.slo.nl/KunstzinnigeOriëntatie/C-K-KDKunstzinnigeOriëntatie.html>

# Onderzoeksverantwoording

## Methode van onderzoek

Dit onderzoek is online afgenomen. Respondenten hebben van TNS NIPO een uitnodigingse-mail ontvangen met het verzoek deel te nemen aan dit onderzoek. Via een unieke link in de e-mail kon men direct de vragenlijst starten. Men had tevens de mogelijkheid de vragenlijst tussentijds te onderbreken en op een later moment vanaf dat punt verder in te vullen.

## Veldwerk

Het veldwerk heeft gelopen van 16 tot en met 23 maart 2012. Gemiddeld duurde de online vragenlijst ruim 8,5 minuut. Voorafgaand aan dit onderzoek heeft in een kwalitatief vooronderzoek plaatsgevonden.

## Steekproef

De doelgroep van dit onderzoek waren leerkrachten, coördinatoren, en directeuren van basisscholen. Het onderzoek was gericht op een diverse groep coördinatoren en niet specifiek op cultuurcoördinatoren. Cultuurcoördinatoren zijn in dit onderzoek niet als een aparte groep te onderscheiden. In totaal zijn er 750 mensen gevraagd deel te nemen aan het onderzoek. Hiervan hebben 621 respondenten de vragenlijst online ingevuld (een respons van 83%), waarvan 392 leerkrachten, 191 directeuren en 38 coördinatoren. Voor de analysemogelijkheden in dit rapport zijn de directeuren en coördinatoren samengenomen tot een groep.

## Achtergrondinformatie steekproef

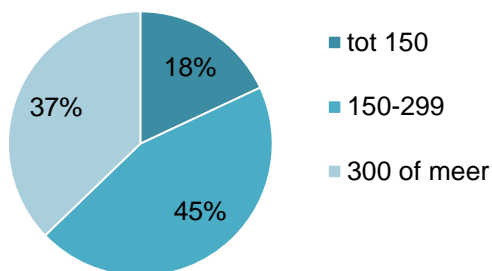
Gemiddeld is het percentage leerlingen met een leergewicht op ondervraagde scholen 19,1. Gemiddeld zijn leraren 16,3 jaar werkzaam in hun functie en directeuren-coördinatoren 13,6 jaar. Het gemiddeld aantal leerlingen per school is 75. Bijna de helft van de scholen heeft 150 tot 299 leerlingen.

---

1 | Vraag 280: hoeveel leerlingen telt uw school? (n=621)

---

### Aantal leerlingen



Bron: TNS NIPO, 2012

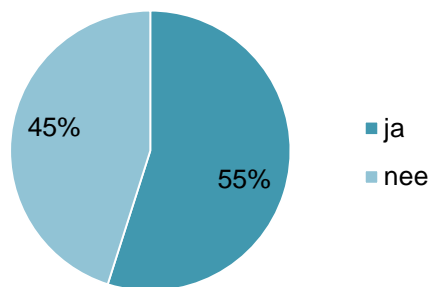
Op ruim de helft van de scholen is een cultuurcoördinator aanwezig.

---

2 | Vraag 300: is er bij u op school een cultuurcoördinator aanwezig? (n=621)

---

### Cultuurcoördinator



Bron: TNS NIPO, 2012

---

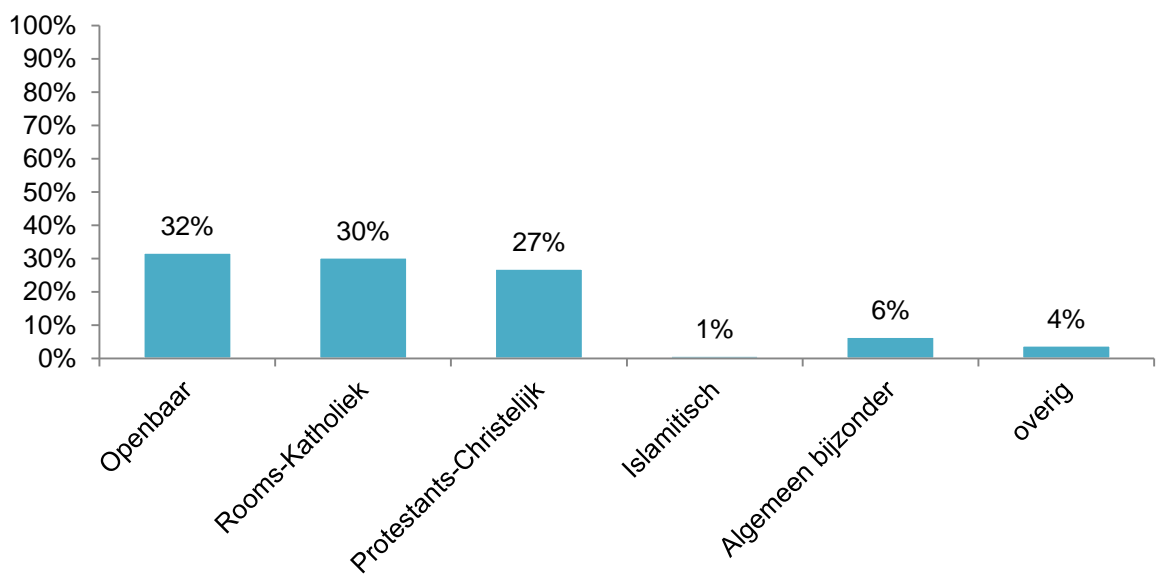
Nagenoeg een derde van de scholen is openbaar. Drie tiende Rooms-Katholiek en ruim een kwart Protestants-Christelijk.

---

3 | Vraag 290: Wat is de denominatie van uw school? (n=621)

---

### Denominatie



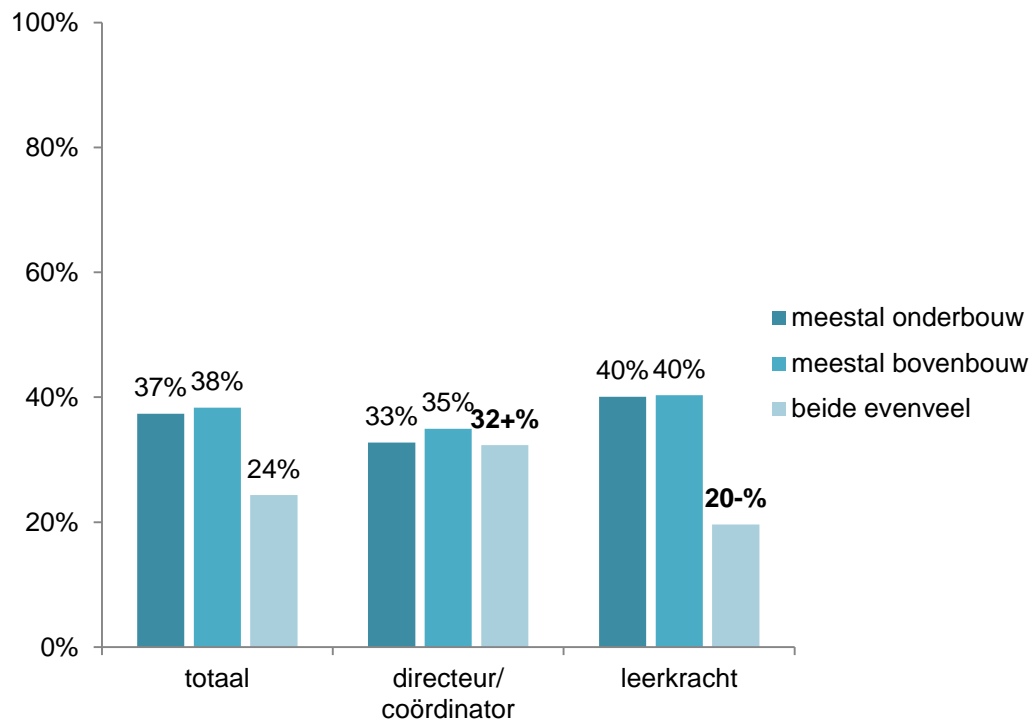
Bron: TNS NIPO, 2012

37% van de ondervraagden is meestal werkzaam in de onderbouw, 38% in de bovenbouw en nagenoeg een kwart bij beide evenveel.

---

4 | Vraag 330: Bent u voor het merendeel van uw tijd werkzaam in de onderbouw of de bovenbouw van uw school?

---



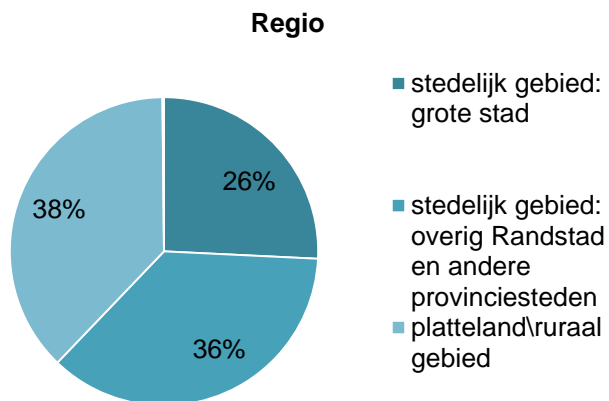
Bron: TNS NIPO, 2012

Een kwart van de scholen ligt in een stedelijk gebied (grote stad). Ruim een derde in een stedelijk gebied, overige (overig Randstad en andere provinciesteden). 38% geeft aan dat de school gelegen is in een plattelandsgebied.

---

5 | Vraag 340: Hoe typeert u het gebied waar de school staat waar u werkt?

---



---

Bron: TNS NIPO, 2012

---

### Rapportage

In deze rapportage zijn de belangrijkste uitkomsten van het onderzoek opgenomen. Als basis zijn de resultaten weergegeven tussen directeur/coördinator, docent en het totaal. Indien er opvallende verschillen zijn bij andere uitsplitsingen is dit tekstueel weergegeven. Significante verschillen worden in grafieken en tabellen met een + of - aangegeven.



# 1 Belang en bewustzijn

## 1.1 Belang aan onderwijs voor cultuureducatie

Aan zowel de leerkrachten als aan de directeuren en coördinatoren is gevraagd in hoeverre hun school belang hecht aan het onderwijs voor cultuureducatie en in hoeverre zij zelf belang hechten aan het onderwijs voor cultuureducatie.

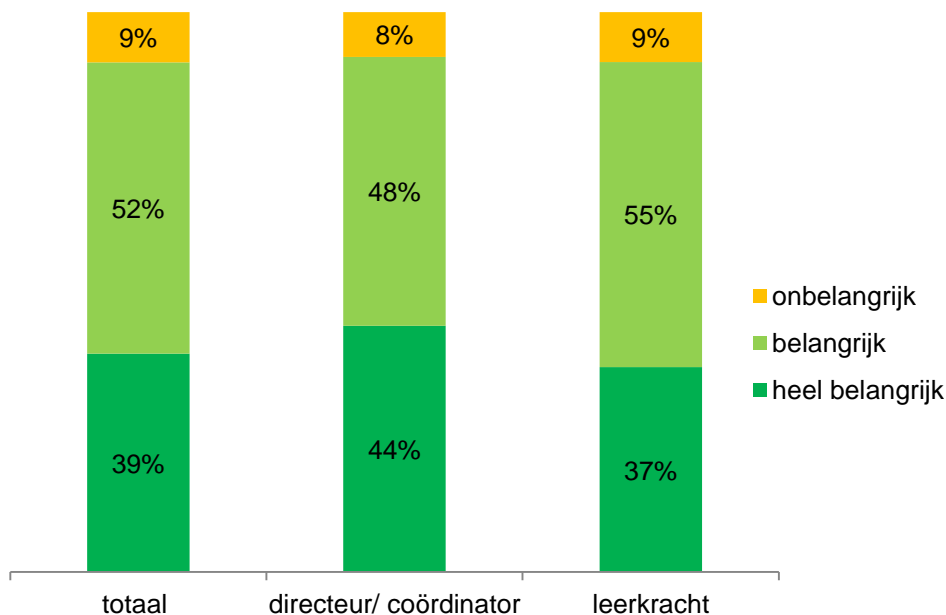
### 1.1.1 Negen tiende geeft aan dat de school belang hecht aan onderwijs voor cultuureducatie

Volgens negen op de tien ondervraagden (91%) vindt hun school cultuureducatie belangrijk (score 6 -10). Vier tiende (39%) meent zelfs dat hun school het *heel* belangrijk vindt (score 8 – 10). Gemiddeld scoort het belang van onderwijs voor cultuureducatie een 7,1. Onder directeuren/coördinatoren ligt het aandeel iets hoger dan onder leerkrachten (44% versus 37% geeft een 8 of hoger). Nog geen een tiende van de ondervraagden (9%) geeft aan dat de school weinig belang hecht aan het onderwijs voor cultuureducatie (score 1-5).

---

6 | Vraag 10: Welk belang hecht **uw school** aan het onderwijs voor cultuureducatie?  
Gevraagd op een schaal van 1 – 10; 1-5 = onbelangrijk 6-7 = belangrijk 8 – 10 = heel belangrijk

---



Bron: TNS NIPO, 2012

In de provincie Noord-Holland wordt vaker aangegeven dat de school veel belang hecht aan cultuureducatie (57% geeft een 8 of hoger versus 39% gemiddeld, gemiddelde score: 7,5). Algemeen bijzonder scholen hechten ook meer waarde aan cultuureducatie dan scholen met andere denominaties (63% geeft een score van 8 of hoger, gemiddelde: 7,8).

Vanzelfsprekend geven scholen waar een cultuurcoördinator aanwezig is, vaker dan scholen waar deze niet aanwezig is, aan veel belang te hechten aan cultuureducatie (44% versus 34%, gemiddelde: 7,2 versus 7,0).

### 1.1.2 Ook zelf hecht men veel waarde aan cultuureducatie in eigen functie

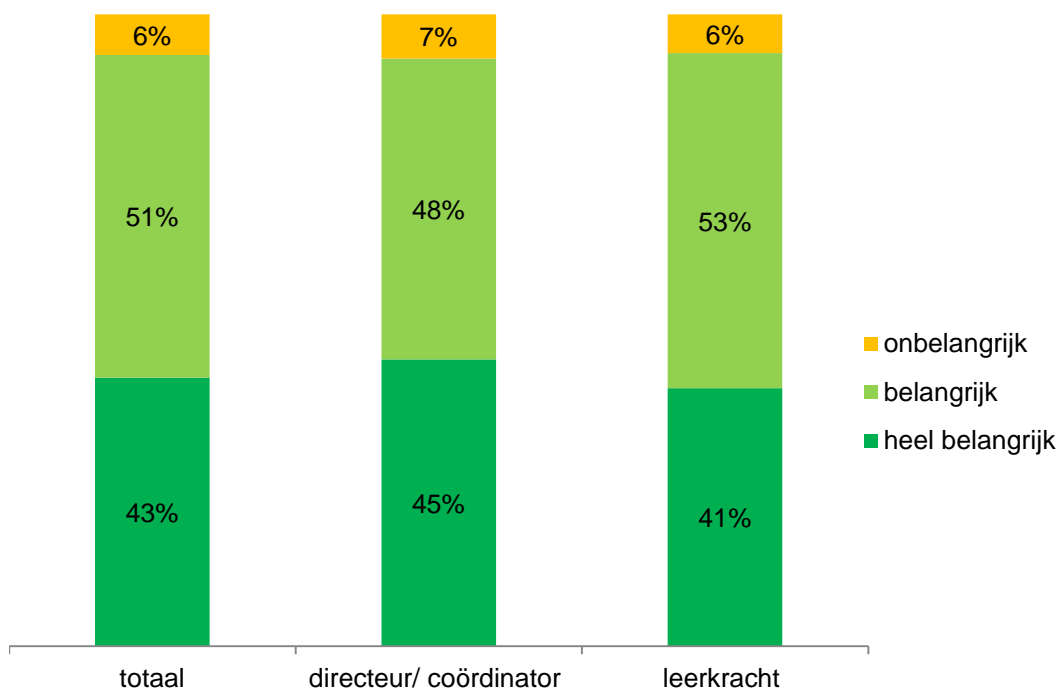
Op de vraag welk belang men zelf hecht aan cultuureducatie in zijn/haar functie, geeft 43% van de ondervraagden aan het heel belangrijk te vinden (score 8 of hoger).

Gemiddeld scoren de leerkrachten, directeuren en coördinatoren een 7,3 op deze vraag.

---

7 | Vraag 2: Welk belang hecht u zelf aan cultuureducatie in uw functie? Gevraagd op een schaal van 1 – 10; 1-5 = onbelangrijk 6-7 = belangrijk 8 – 10 = heel belangrijk

---



Bron: TNS NIPO, 2012

Opnieuw zien we een hoger belang onder ondervraagden werkzaam in Noord-Holland (gemiddelde score 7,7 versus 7,3) en ondervraagden werkzaam op algemeen bijzondere scholen (gemiddelde score: 7,7 versus 7,3). Leerkrachten, coördinatoren en directeuren die langer dan 30 jaar werkzaam zijn in hun functie, hechten ook meer waarde aan cultuureducatie in hun functie (gemiddeld cijfer: 7,5 versus 7,3 gemiddeld).

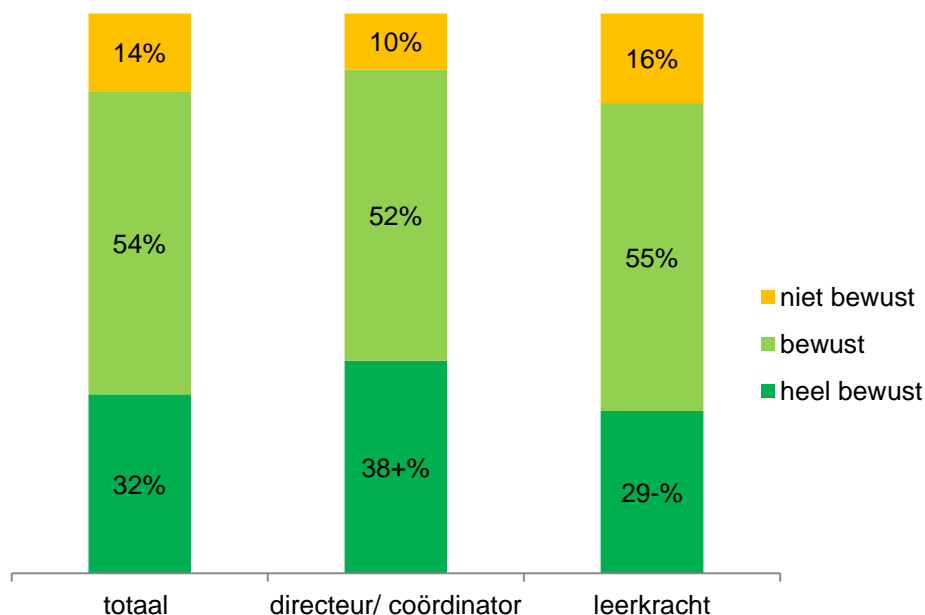
### 1.1.3 Een derde van de scholen heel bewust bezig met cultuureducatie

Nagenoeg een derde van de scholen geeft aan heel bewust bezig te zijn met het onderwerp cultuureducatie (32%).

---

8 | Vraag 3: Hoe bewust is uw school bezig met het onderwerp cultuureducatie?  
Gevraagd op een schaal van 1 – 10; 1-5 = niet bewust 6-7 = bewust 8 – 10 = heel bewust

---



Bron: TNS NIPO, 2012

Dit aandeel ligt hoger onder directeuren/coördinatoren dan onder leerkrachten (38% versus 29%). Onder scholen in Zuid-Holland wordt vaker dan gemiddeld aangegeven dat de school *heel* bewust bezig is met het onderwerp (44% versus 32%).

Scholen waar een cultuurcoördinator aanwezig is, hechten niet alleen meer waarde aan cultuureducatie, maar geven ook vaker dan scholen waar deze niet aanwezig is, aan *heel* bewust bezig te zijn met het onderwerp cultuureducatie (40% versus 22%).

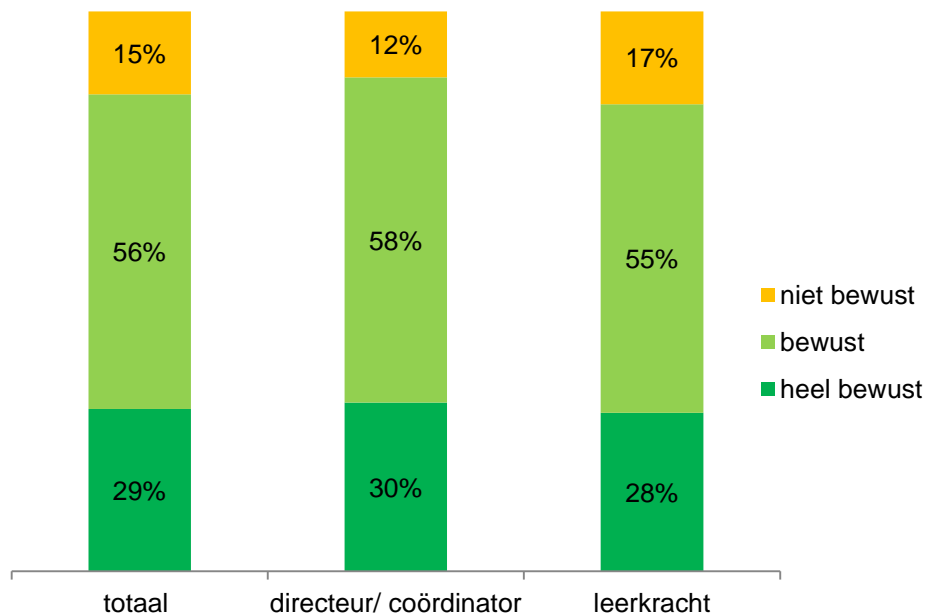
Ook scholen met een algemeen bijzondere denominatie zijn vaker dan gemiddeld bewust bezig met het onderwerp (48% versus 32%, gemiddeld cijfer 7,4 versus 6,8). Openbare scholen zijn er juist minder vaak dan gemiddeld mee bezig (20% niet bewust versus 14% gemiddeld, gemiddelde cijfer: 6,6 versus 6,8), net als scholen op het platteland (heel bewust: 26% versus 32% gemiddeld).

Ruim acht op de tien ondervraagden (85%) zijn zelf bewust bezig met cultuureducatie op school. Opvallend is dat men het bewust bezig zijn met cultuureducatie meer aan de school dan aan zichzelf toeschrijft. Drie op de tien ondervraagden (29%) geven aan zelf *heel* bewust bezig te zijn met cultuureducatie op school.

---

9 | Vraag 4: Hoe bewust bent u zelf bezig met cultuureducatie op uw school? (n=621)  
Gevraagd op een schaal van 1 – 10; 1-5 = niet bewust 6-7 = bewust 8 – 10 = heel bewust

---



Bron: TNS NIPO, 2012

Ook hier zien we dat ondervraagden van scholen waar een cultuurcoördinator aanwezig is, vaker aangeven zelf bewust bezig te zijn met het onderwerp dan scholen waar deze niet aanwezig is (6,9 versus 6,6). Ook scholen met een algemeen bijzondere denominatie scoren hoger dan gemiddeld (7,3 versus 6,8 gemiddeld) en openbare scholen juist lager dan gemiddeld (6,6 versus 6,8). Ondervraagden werkzaam op in stedelijke gebieden geven gemiddeld een hogere score dan gemiddeld (7,0 versus 6,8).

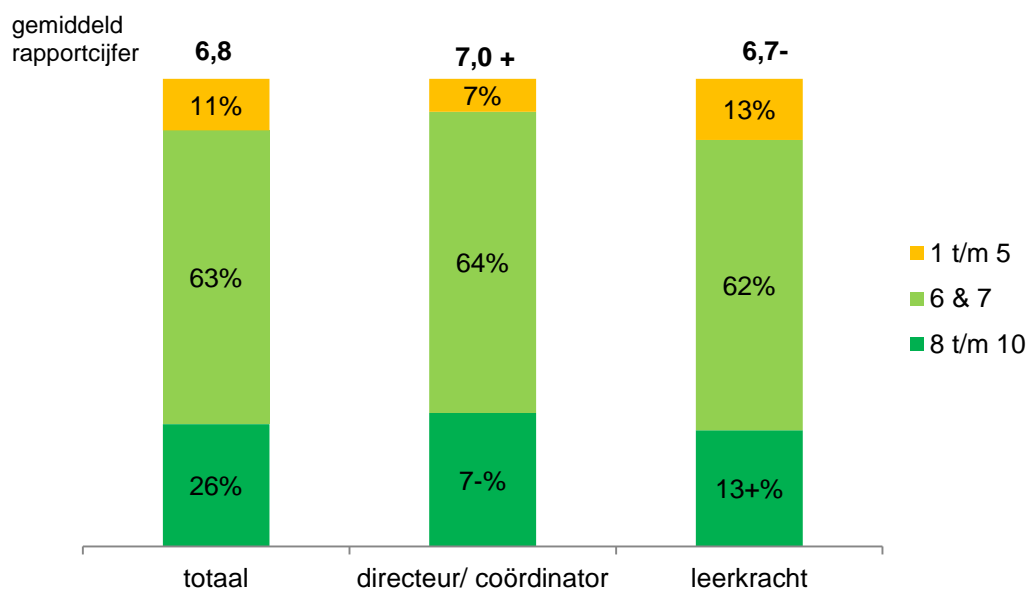
#### 1.1.4 Directeuren geven hoger rapportcijfer voor cultuureducatie op school dan leerkrachten

Gemiddeld krijgt de cultuureducatie op scholen een 6,8 als rapportcijfer. Ruim een kwart (26%) geeft een 8 of hoger, een tiende geeft een 5 of lager (11%) en 63% geeft een 5 of 7.

---

10 | Vraag 50: Welk rapportcijfer geeft u uw school wat cultuureducatie betreft? We denken dan aan de wijze waarop cultuureducatie op uw school wordt vormgegeven. Gevraagd op een schaal van 1 – 10

---



Bron: TNS NIPO, 2012

Leerkrachten zijn ontevredener dan directeuren/ coördinatoren over cultuureducatie op hun school (gemiddeld rapportcijfer: 6,7 versus 7,0). Voor een deel kan dit verklaard worden door het feit dat leerkrachten het ook minder belangrijk vinden en er minder bewust mee bezig zijn. Ondervraagden die aangeven zelf weinig belang te hechten aan cultuureducatie geven ook een lager cijfer voor cultuureducatie op hun school dan ondervraagden die veel waarde hechten aan cultuureducatie (5,9 versus 7,2). In provincie Flevoland geven scholen het laagste rapportcijfer (5,6) en in Zeeland en Noord Brabant het hoogst (respectievelijk 7,3 en 7,0). Op scholen waar al een cultuurcoördinator aanwezig is, krijgt de cultuureducatie een hoger rapportcijfer dan scholen waar geen cultuurcoördinator is (7,0 versus 6,6). Scholen met een denominatie algemeen bijzonder geven een hoger rapportcijfer dan gemiddeld (7,2 versus 6,8). Islamitische scholen (n=5) en Openbare scholen geven een lager cijfer dan gemiddeld (respectievelijk 6,0 en 6,6 versus 6,8).

## 2 Belemmeringen / verbeteringen

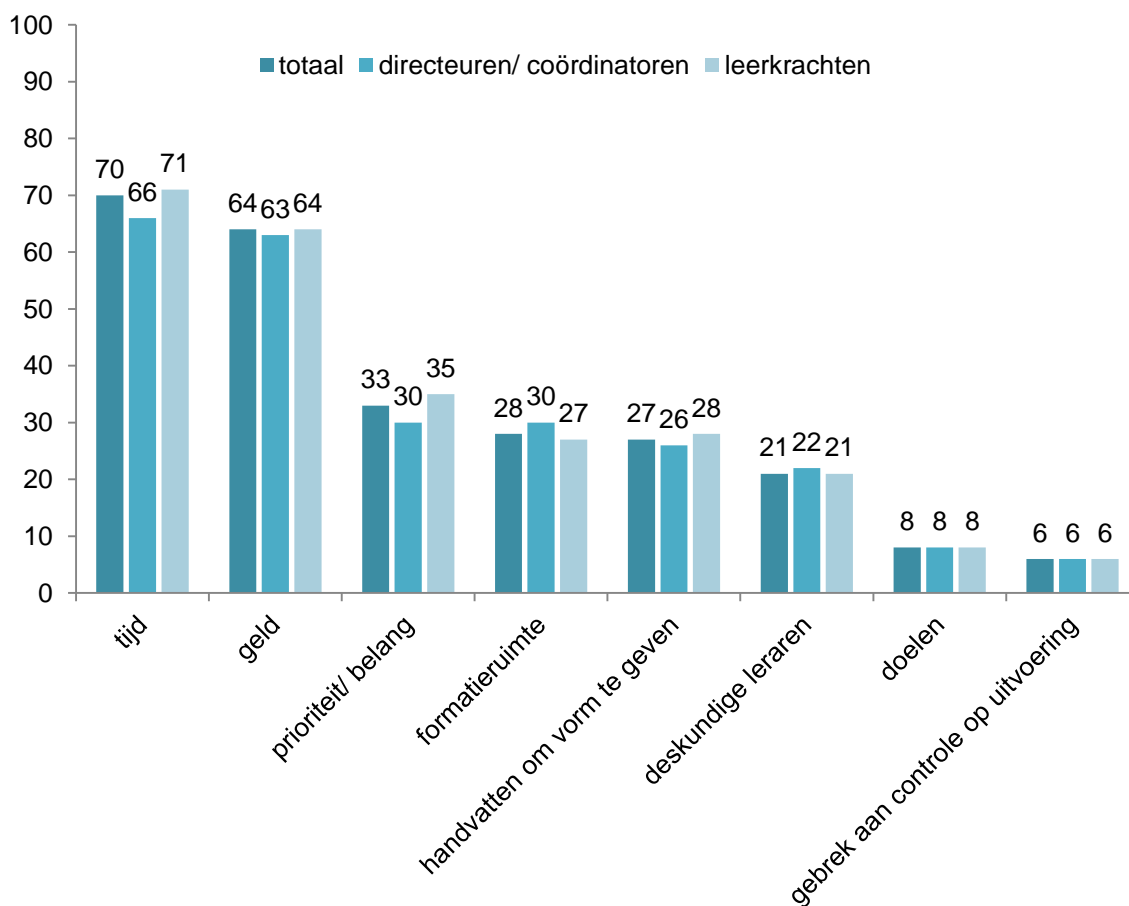
### 2.1.1 Gebrek aan tijd en geld twee belangrijkste ervaren belemmeringen

Zowel leerkrachten als directeuren en coördinatoren geven aan dat tijd (70%) en geld (64%) ervaren worden als de belangrijkste belemmeringen om cultuureducatie op school vorm te geven. Dit zagen we ook in het kwalitatieve onderzoek. Een op de drie scholen noemt als belemmering een gebrek aan prioriteit/belang. Dit geldt vooral voor de scholen waar weinig belang wordt gehecht aan cultuureducatie (74% versus 19% onder scholen waar veel belang wordt gehecht aan cultuureducatie).

---

11 | Vraag 60: Welke belemmering(en) ervaart u om cultuureducatie op uw school vorm te geven? Antwoorden weergegeven vanaf 5%.

---



Bron: TNS NIPO, 2012

---

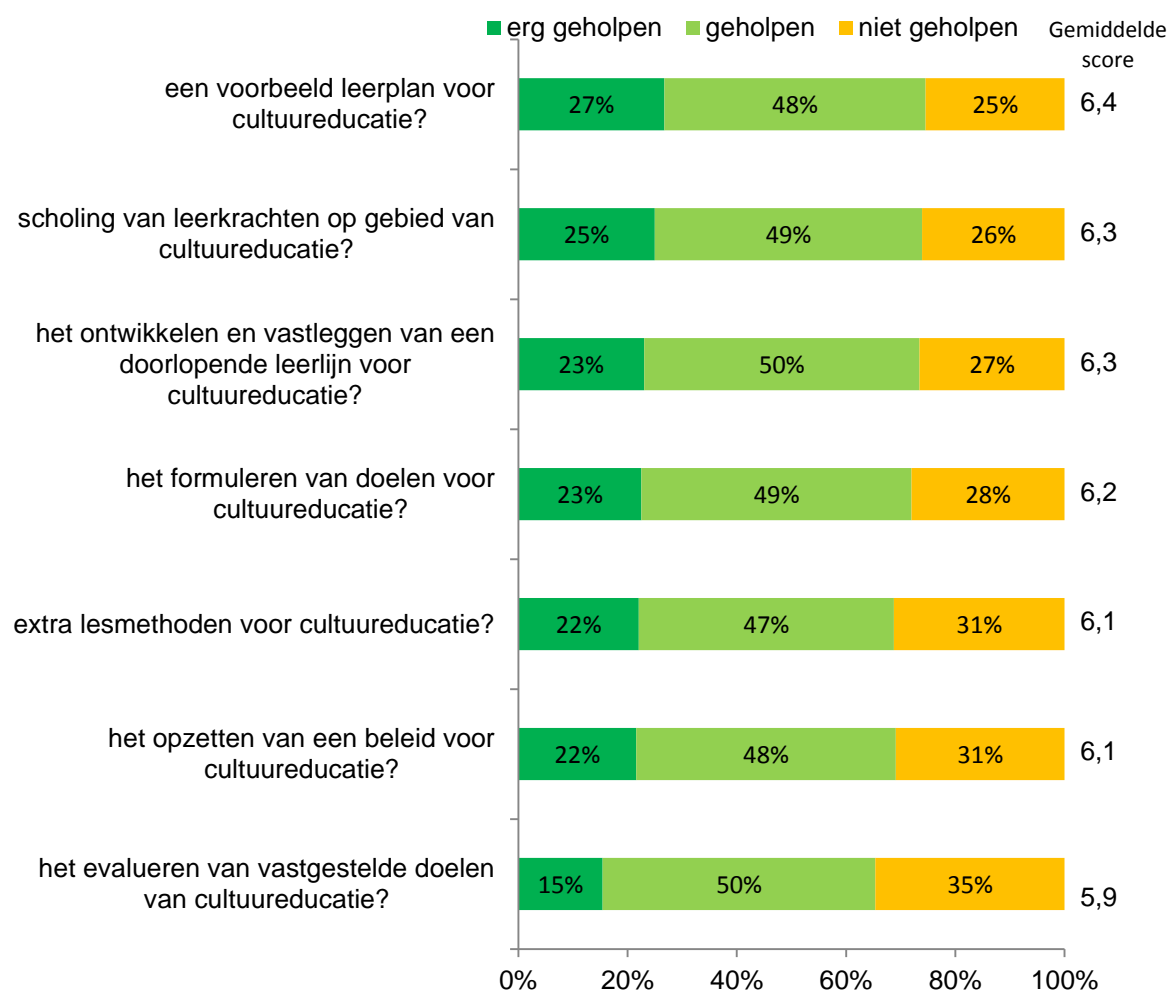
Plattelandsscholen geven aanzienlijk vaker aan dat een gebrek aan geld voor hen een belemmering is (70% versus 64%). Scholen waar een cultuurcoördinator aanwezig is, geven minder vaak dan scholen waar deze niet aanwezig is aan dat de belemmering te wijten is aan een gebrekkige prioriteit (29% versus 39%). Scholen met een denominatie

algemeen bijzonder noemen vaker dan gemiddeld een gebrek aan tijd (90%). Op openbare scholen wordt vaker dan gemiddeld aangegeven dat er een gebrek aan deskundige leerkrachten is om cultuureducatie op school vorm te geven (26%) en dat een gebrek aan controle op de uitvoering een belemmering vormt (10%).

### 2.1.2 Voorbeeld leerplan voor cultuureducatie zou school helpen

Scholen zijn van mening dat zij het meest positief geholpen zijn met een voorbeeld leerplan voor cultuureducatie (75%) en door de scholing van leerkrachten op het gebied van cultuureducatie(74%). We zien bij deze vraag geen opvallende verschillen tussen leerkrachten en directeuren/ coördinatoren.

12 | Vraag 200: In hoeverre zou uw school positief geholpen zijn met hulp bij: Een cijfer tussen de 1 – 5 = niet geholpen, 6- 7 = geholpen; 8-10 = erg geholpen (n=621).



Bron: TNS NIPO, 2012

In Zuid Holland geeft men voor de meeste aspecten minder vaak dan gemiddeld aan geholpen te zijn: zij geven minder vaak dan gemiddeld aan geholpen te zijn indien zij hulp zouden krijgen bij een voorbeeldleerplan voor cultuureducatie (20% versus 27%), bij

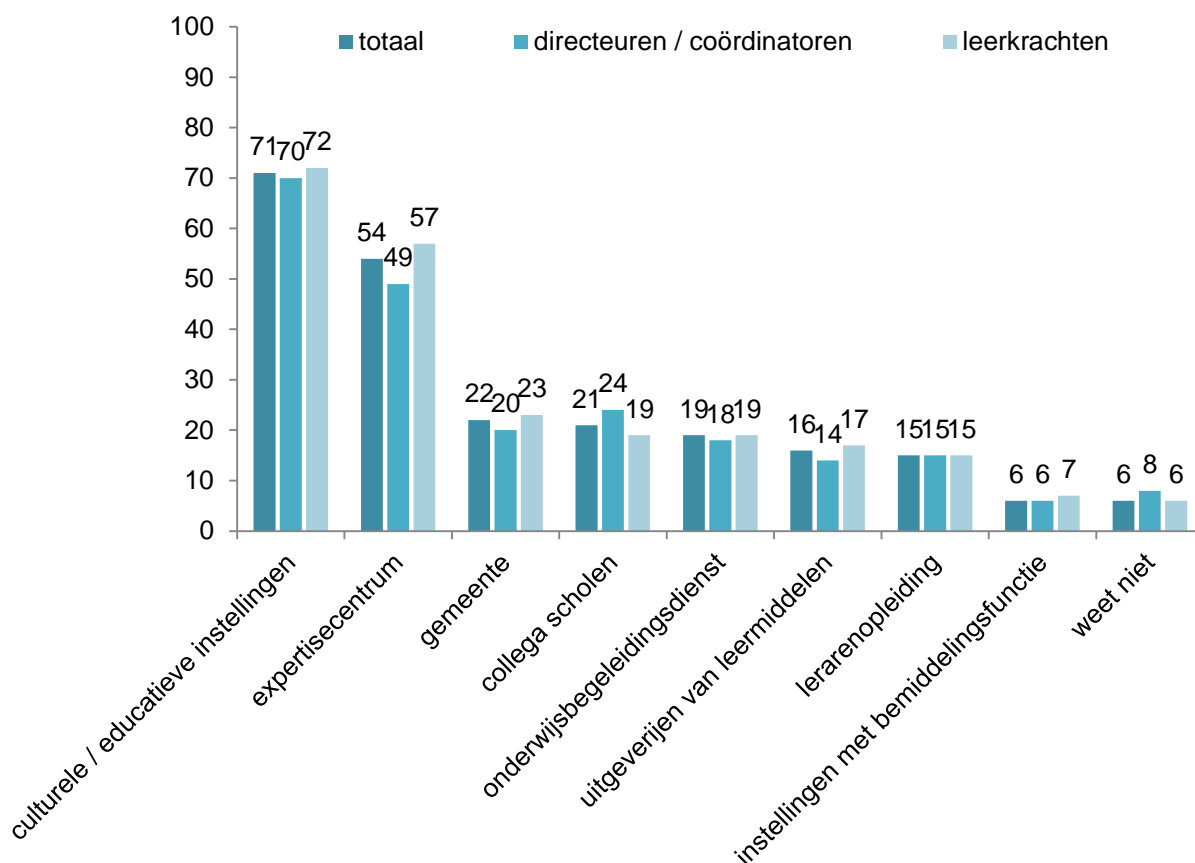
het opzetten van een beleid voor cultuureducatie (14% versus 22%), bij het formuleren van doelen (16% versus 23%), het evalueren van doelen (10% versus 15%) en bij het ontwikkelen en vastleggen van een doorlopende leerlijn voor cultuureducatie (15% versus 23%).

Scholen in Flevoland geven op de verschillende aspecten juist vaker dan gemiddeld aan erg geholpen te zijn, maar vanwege de kleine groep (n=11) zijn deze resultaten slechts indicatief.

### 2.1.3 Meeste hulp gewenst vanuit culturele/ educatieve instellingen en expertisecentrum

Vijf op de zeven scholen (71%) geven aan dat zij via culturele / educatieve instellingen hulp zouden willen krijgen. Ruim de helft (54%) zou via een expertisecentrum hulp willen krijgen.

13 | Vraag 210: Via welke instanties zou u hulp willen krijgen? (n=621). Antwoorden weergegeven vanaf 5%



Bron: TNS NIPO, 2012

Scholen waar geen cultuurcoördinator aanwezig is, geven vaker dan scholen waar deze wel aanwezig is, aan gebruik te willen maken van hulp via een lerarenopleiding (PABO



en/of kunstvakopleiding, 18% versus 12%). Scholen in grote steden willen vaker dan gemiddeld hulp van collega-scholen (29% versus 21%).

55-plussers geven vaker dan 18 t/m 34-jarigen aan via een expertisecentrum hulp te willen krijgen (62% versus 44%). 18 t/m 34-jarigen denken eerder dan 55-plussers aan uitgeverijen van leermiddelen (26% versus 9%). Ondervraagden die langer dan 30 jaar werkzaam zijn in hun functie geven vaker dan ondervraagden die minder dan 10 jaar werkzaam zijn, aan hulp te willen krijgen van culturele/ educatieve instellingen (81% versus 65%).

#### 2.1.4 Meer geld en tijd nodig om verbeteringen uit te kunnen voeren

De antwoorden op de vraag wat men zelf zou willen verbeteren aan cultuureducatie lopen zeer uiteen. Ongeveer een op de tien ondervraagden noemt 'structureler, gericht onderwijs, meer structuur, regelmaat, structurelere plek binnen wereldoriëntatie' (11%), 'meer geld (vervoer, bijzondere activiteiten, gratis toegang tot musea)' (10%) en 'meer tijd, werkdruk verminderen' (9%).

---

14 | Vraag 250: Wat zou u zelf willen verbeteren aan cultuureducatie? Open vraag  
(n=621)

---

	<b>totaal</b>	<b>directeur/ coördinator</b>	<b>leerkracht</b>
structureler, gericht onderwijs, meer structuur (in programma), regelmaat, structurelere plek binnen wereldoriëntatie	11%	11%	10%
meer geld (vervoer, bijzondere activiteiten, gratis toegang tot musea)	10%	10%	10%
meer tijd, werkdruk verminderen	9%	11%	8%
doorgaande (leer)lijn, duidelijkere leerlijn, opbouw	7%	7%	7%
aandacht, op kaart zetten, inzet, erkenning	7%	7%	7%
meer kennis (bij de leerkracht, kinderen kennis laten maken met cultuur), bewustwording	7%	7%	7%
uitstapjes, excursies, culturele uitjes, meer op pad	5%	6%	5%
meer aanbod, ruimer aanbod, afwisselend aanbod	5%	5%	5%
integratie met andere vakken (lesrooster), samenhang	5%	3%	5%
niets, ben tevreden zo, niet van toepassing	11%	10%	12%
<i>weet niet</i>	28%	32%	26%

Bron: TNS NIPO, 2012

Men zou op de eerste plaats meer geld nodig hebben om deze verbetering uit te voeren (31%). Daarnaast geeft een op de vijf aan meer tijd nodig te hebben (22%).

15 | Vraag 260: Wat zou u er voor nodig hebben om deze verbetering uit te voeren?  
Open vraag (n=621)

	<b>totaal</b>	<b>directeur/ coördinator</b>	<b>leerkracht</b>
meer geld, hogere bijdrage (per kind), geld voor vervoer	31%	30%	32%
meer tijd	22%	20%	23%
deskundigheid, expertisecentrum, specialisten, goede scholing	7%	7%	7%
coördinatie (bovenschools), controle, organisatie, beleid	6%	4%	7%
meer (leer)middelen, mogelijkheden, voorbeelden, ruimte	5%	6%	5%
motivatie, enthousiaste collega's (team)	4%	5%	4%
begeleiding, ondersteuning (qua opzet)	4%	5%	4%
samenwerking, communicatie, overleg (met gemeenten, ouders)	4%	5%	4%
methoden, nieuwe methodes (ontwikkeling), leerlijn, handvaten, kant-en-klare programma's	4%	3%	4%
vakdocenten, specialisten	4%	4%	4%
niets, tevreden, niet van toepassing	7%	5%	8%
<i>weet niet</i>	27%	30%	26%

Bron: TNS NIPO, 2012

Hierna volgt een bloemlezing van een aantal antwoorden op deze open vragen. Wat naar voren komt, is dat men door de druk die door de inspectie op taal en rekenen wordt gelegd en de werkdruk in het algemeen, onvoldoende tijd vrij kan maken voor onderwijs voor cultuureducatie. Daarnaast heeft men vaak een tekort aan financiële middelen. Naast het verminderen van de werkdruk, meer tijd vrijmaken voor cultuureducatie en het vergroten van de financiële middelen, wordt als verbetering genoemd verschillende (wereldoriëntatie)vakken te integreren met cultuureducatie.

---

16 | Vraag 250: Wat zou u zelf willen verbeteren aan cultuureducatie? Open vraag (n=621)

---

*“Ik zou leraren enthousiaster willen maken om aan de slag te gaan met de middelen die we wel hebben.”*

*“Als er minder werkdruk bij de collega's is zullen zij meer tijd en energie vrij kunnen maken voor cultuureducatie. Die werkdruk ontstaat nu vooral door bestuur, inspectie en politiek. Ons vak wordt steeds administratiever gemaakt.”*

*“Meer verweven met andere vakken of minder prioriteit bij alleen maar leren lezen, taal en schrijven leggen. De kinderen moeten al zoveel, laat ze ook eens de wereld ontdekken en dus ook de andere vakken.”*

*“We krijgen genoeg aanbod van het kunstencentrum, maar de financiële middelen zijn niet toereikend. Ook ontbreekt de tijd om een goed project op te starten, niet alle collega's zien het nut van cultuureducatie”*

*Ruimte maken op het rooster, nu voeren taal en rekenen altijd de boventoon, cultuureducatie wordt vergeten, mede omdat de inspectie alleen maar hamert op resultaten van taal, rekenen en lezen!”*

*“Betere opbouw in lessen door de school heen. Geen "werkjes" met handvaardigheid (allemaal dezelfde oncreatieve knutsels), bepaalde technieken/vaardigheden aanleren met knutselen of tekenen en daarbij achtergrondinformatie”*

*“Vervoersmogelijkheden naar culturele instellingen verbeteren / goedkoper maken”*

*“Een jaarlijks thema met de gehele school. Verdiepingen in verschillende werkvormen zijn er al wel. Bovendien een meer doorgaande lijn in plaats van een project hier en een project daar. Zo kun je ook meer een doorgaande lijn creëren.”*

Bron: TNS NIPO, 2012

---

Om deze verbeteringen uit te kunnen voeren is uiteraard geld en tijd nodig. Daarnaast wordt genoemd 'de wil van collega's' en 'mensen met verstand van zaken'.

---

17 | Vraag 260: Wat zou u ervoor nodig hebben om deze verbetering uit te voeren?

---

*"Geld om methodes aan te schaffen en expertise in het maken van een doorgaande leerlijn"*

*"Tijd in het rooster! Minder prestatiegericht hoeven te werken van inspectie"*

*"Mensen die verstand van zaken hebben en de tijd kunnen krijgen om de leesstof te verrijken met kunst en cultuur."*

*"De wil van collega's en de noodzaak aandacht te besteden aan cultuureducatie"*

*"Niet langer de inspectienorm op het beperkte gebied van taal en rekenen, niet langer een inspectienorm op cito resultaten, maar welzijn van kinderen met hun diverse talenten nu en later voorop stellen."*

*"Meer tijd vrij maken of beter integreren met andere vakken. dans, muziek, handvaardigheid, tekenen, techniek, geschiedenis, aardrijkskunde, natuur, gym, kanjertraining zijn allemaal vakken die in de middag gegeven worden. daar heb je nu nauwelijks tijd voor laat staan dat je cultuureducatie er ook nog tussen moet doen. Ik denk dat integratie beter is."*

*"Kennis en mogelijkheden, zoals vervoer. het is lastig om vanuit Lochem in de steden te komen. Ouders willen niet meer rijden, een bus is te duur. Dus ook geld."*

*"Middelen en vooral tijd. Vooral het laatste komen we in het onderwijs structureel te kort. De hoge werkdruk en vooral ook de hoge eisen die inspectie (lees overheid) stelt maakt, dat de animo om extra te geven ook steeds minder wordt. Ik begrijp dat heel goed, maar vind het ook een verarming van het onderwijs. Er is meer dan alleen maar rekenen, lezen en taal, ofschoon deze vakken uiteraard heel belangrijk zijn."*

Bron: TNS NIPO, 2012

---

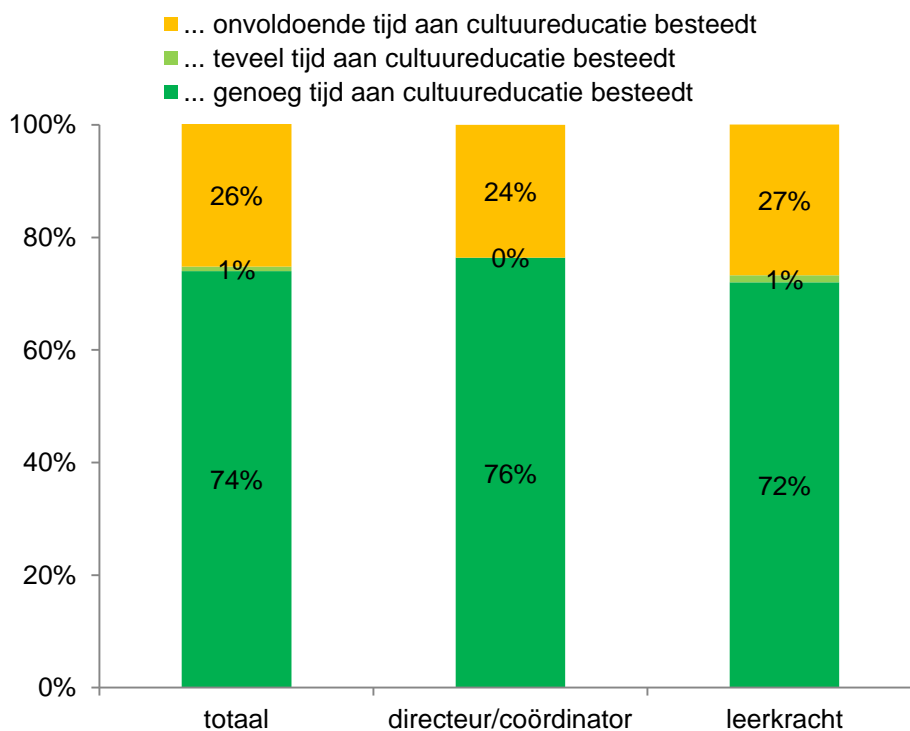
### 3 Huidige situatie op school

**3.1.1 Merendeel vindt dat school voldoende tijd besteedt aan cultuureducatie**  
Nagenoeg driekwart van ondervraagden (74%) vindt dat hun school genoeg tijd besteedt aan cultuureducatie. De rest (26%) vindt echter dat hun school onvoldoende tijd aan cultuureducatie besteedt.

---

18 | Vraag 90: met welke van de volgende uitspraken bent u het eens? Ik vind dat mijn school... (n=621)

---



Bron: TNS NIPO, 2012

---

Scholen met een cultuurcoördinator vinden vaker dat hun school voldoende tijd aan cultuureducatie besteedt (80% versus 66%).

### 3.1.2 Meerderheid van mening dat met eigen leerkrachten goede cultuureducatie gegeven kan worden

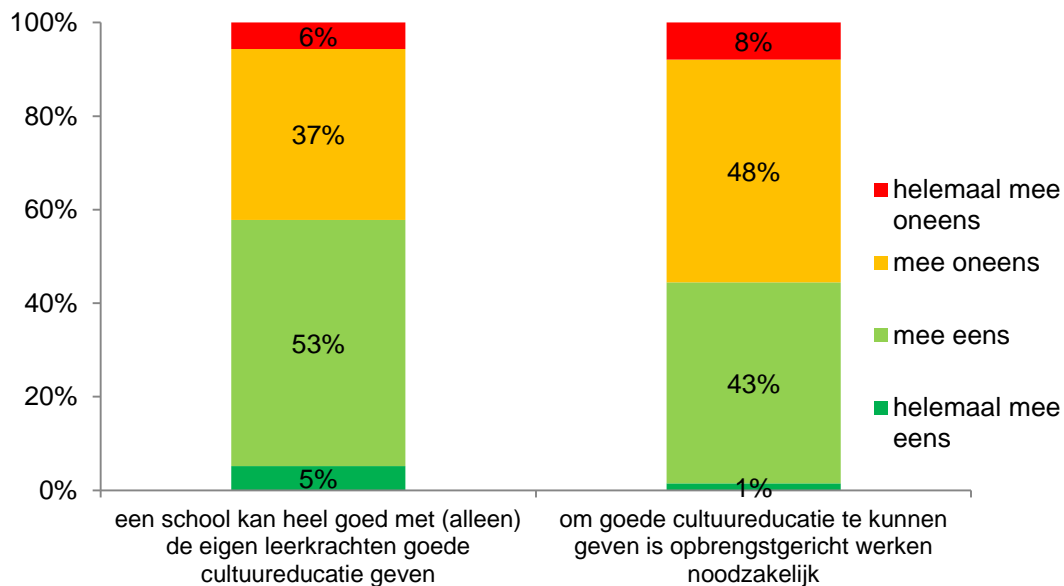
Bijna zes op de tien ondervraagden is het eens met de stelling dat een school heel goed met (alleen) de eigen leerkrachten goede cultuureducatie kan geven. In het kwalitatieve onderzoek zagen we dat niet alle deelnemers overtuigd waren dat eigen leerkrachten goed cultuureducatie kunnen geven, een deel denkt dat dit met een juiste inzet van docenten best mogelijk zou zijn.

Opvallend is dat ruim de helft van mening is dat opbrengstgericht werken *niet* noodzakelijk is om goede cultuureducatie te geven (56%).

---

19 | Vraag 270: Wilt u bij elk van de volgende stellingen aangeven in welke mate u het er mee (on)eens bent? (n=621)

---

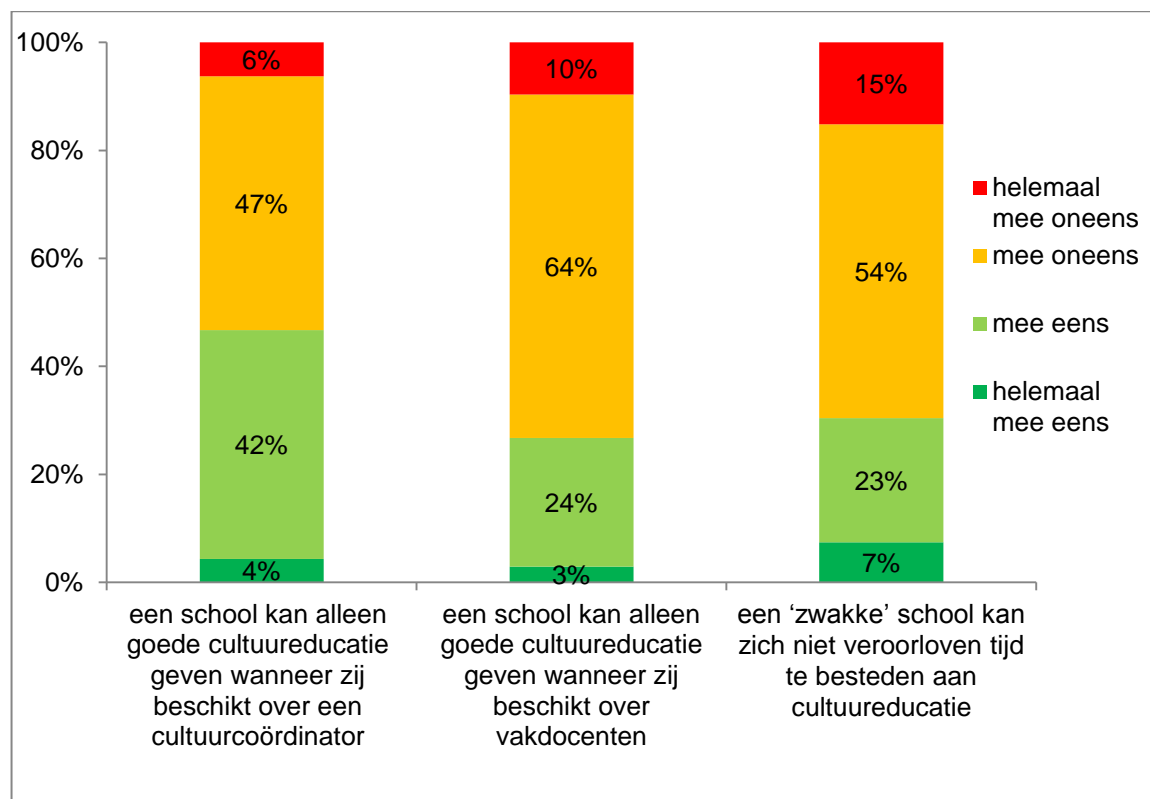


Bron: TNS NIPO, 2012

---

Ook ziet ruim de helft (53%) niet de noodzaak van een cultuurcoördinator voor het geven van goede cultuureducatie. Nog minder overtuigd is men over de noodzaak van vakdocenten: nagenoeg drie kwart (74%) is het niet eens met de stelling dat een school alleen goede cultuureducatie kan geven wanneer zij beschikt over vakdocenten. De meerderheid van de ondervraagden (69%) deelt niet de mening dat een 'zwakke' school zich niet kan veroorloven tijd te besteden aan cultuureducatie.

20 | Vraag 270: Wilt u bij elk van de volgende stellingen aangeven in welke mate u het er mee (on)eens bent? (n=621)



Bron: TNS NIPO, 2012

Op scholen waar een cultuurcoördinator aanwezig is, wordt meer noodzaak gezien in een cultuurcoördinator dan op scholen waar deze niet aanwezig is (58% versus 32%). Ook op het platteland en op rooms-katholieke scholen deelt men deze mening vaker dan gemiddeld (respectievelijk 52% en 55% mee eens, versus 46% gemiddeld). Ondervraagden die werkzaam zijn op scholen in Zuid-Holland zijn het juist vaker oneens met de stelling dat een cultuurcoördinator noodzakelijk zou zijn voor goede cultuureducatie (68% versus 53% gemiddeld).

### 3.1.3 Meer dan negen op de tien scholen werken (structureel of op projectbasis) samen met culturele instellingen

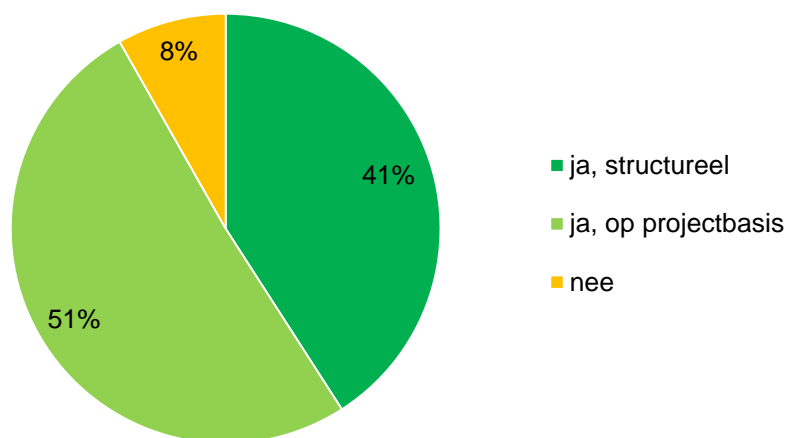
De helft van de scholen (51%) werkt op projectbasis samen met culturele instellingen en twee op de vijf scholen (41%) werken structureel samen met culturele instellingen.

---

21 | Vraag 70: Werkt uw school samen met culturele instellingen? (n=621)

---

#### Samenwerken met culturele instellingen



Bron: TNS NIPO, 2012

In provincie Gelderland werken scholen het meest samen met culturele instellingen op projectbasis (64%). Bij scholen waar een cultuurcoördinator aanwezig is, werkt de school vaker structureel samen met culturele instellingen (49% versus 31% op scholen waar geen cultuurcoördinator is). Algemeen bijzondere scholen geven vaker dan gemiddeld aan op projectbasis samen te werken (70%) en minder vaak structureel (23%). In steden (grote stad) geven scholen vaker dan gemiddeld aan niet samen te werken met culturele instellingen (13% versus 8%).

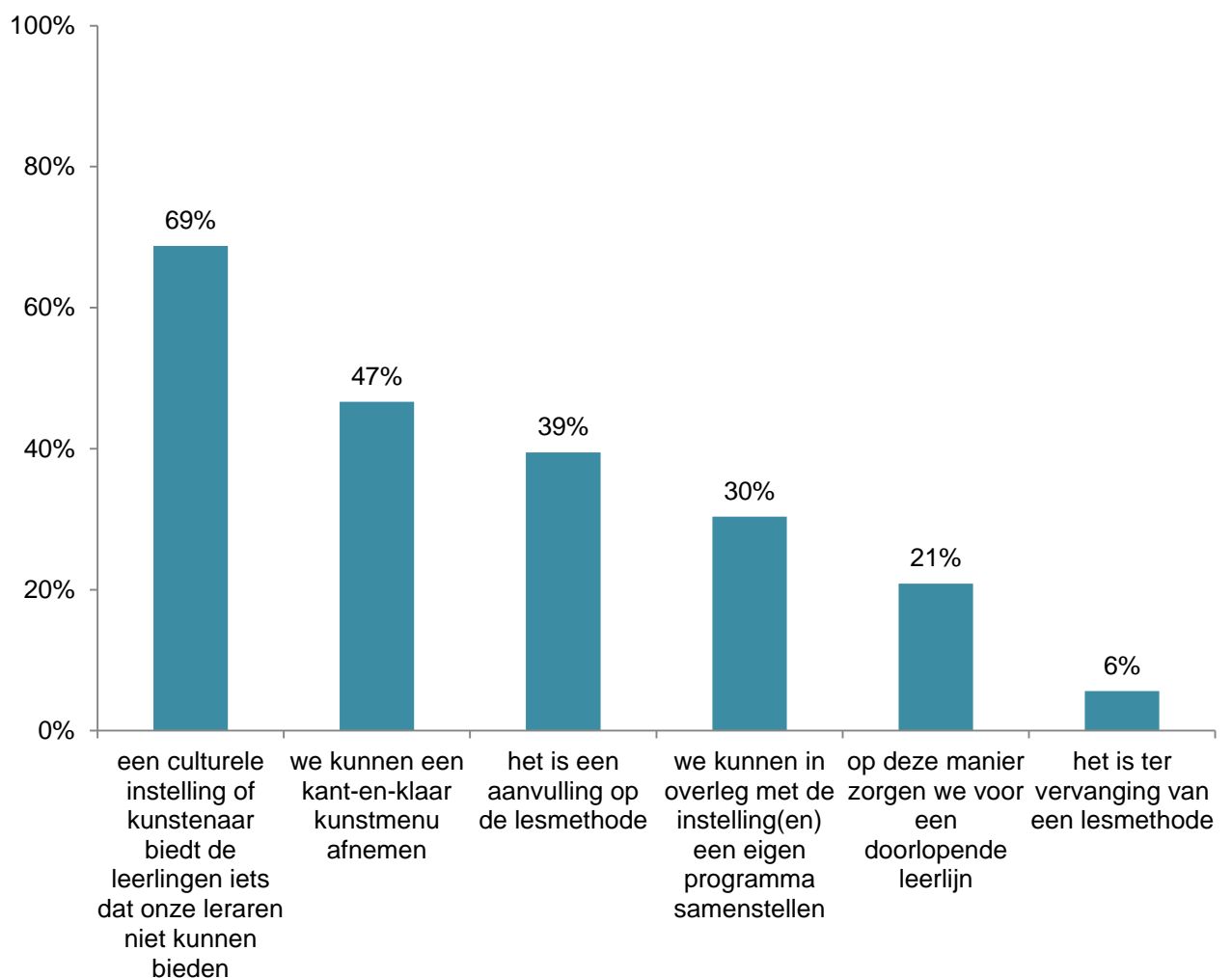


Als redenen voor deze samenwerking noemen de meeste scholen dat culturele instellingen de leerlingen iets kunnen bieden wat leraren niet kunnen (69%). Daarnaast geeft bijna de helft (47%) als reden dat ze een kant-en-klaar kunstmenu kunnen afnemen, noemt vier tiende (39%) dat het een aanvulling is op de lesmethode en drie op de tien (30%) geven als reden dat ze in overleg met de instelling(en) een eigen programma kunnen samenstellen. Daarnaast geeft een vijfde (21%) aan op deze manier te kunnen zorgen voor een doorlopende leerlijn.

---

22 | *Vraag 80: Wat zijn voor uw school redenen om samen te werken met culturele instellingen (n=570)*

---



Bron: TNS NIPO, 2012

---

In de provincie Utrecht geeft men vaker als reden om met culturele instellingen samen te werken dat ze een kant-en-klaar kunstmenu kunnen afnemen (69%). In Groningen en Limburg noemt men vaker als reden 'we kunnen in overleg een eigen programma samenstellen' (beide 52%). Op scholen waar een cultuurcoördinator aanwezig is, wordt vaker dan op scholen waar geen cultuurcoördinator aanwezig is, als reden gegeven dat

ze een kant-en-klaar menu af kunnen nemen (53% versus 37%), dat ze in overleg met de instelling(en) een eigen programma kunnen samen stellen (36% versus 22%) en dat ze op deze manier zorgen voor een doorlopende leerlijn (24% versus 16%). Minder vaak noemen de scholen met een cultuurcoördinator als reden dat het een aanvulling op de lesmethode is (36% versus 45%). Ondervraagden die aangeven dat hun school veel waarde hecht aan het onderwijs voor cultuureducatie antwoorden vaker dat het een aanvulling op de lesmethode is (45%) en dat ze op deze manier zorgen voor een doorlopende leerlijn (27%).

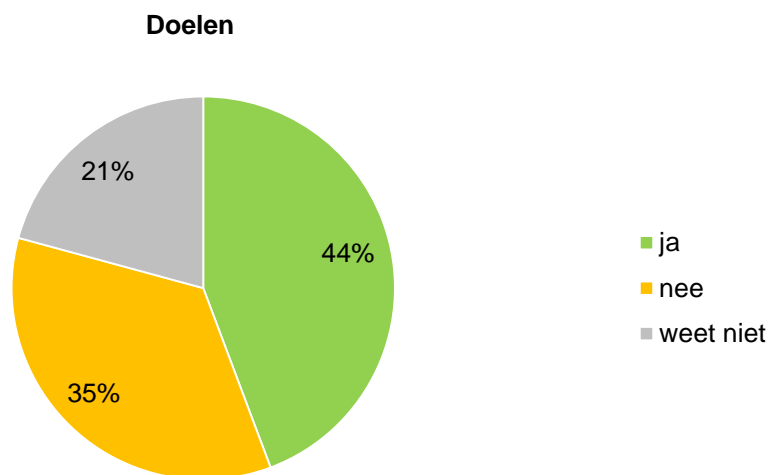
### 3.1.4 Veel scholen hebben nog geen doelen voor cultuureducatie gedefinieerd

Ruim twee op de vijf ondervraagden geven aan dat er op hun school doelen voor cultuureducatie zijn geformuleerd (44%). Ruim een derde (35%) geeft aan dat er geen doelen zijn geformuleerd voor cultuureducatie en een op de vijf ondervraagden geeft aan het niet te weten (21%).

---

23 | Vraag 100: : Zijn er op uw school doelen voor cultuureducatie geformuleerd? (n=621)

---



Bron: TNS NIPO, 2012

---

In de provincie Friesland zijn vaker dan gemiddeld *geen* doelen geformuleerd (20%). Op scholen waar een cultuurcoördinator aanwezig is, zijn vaker doelen geformuleerd dan op scholen waar geen cultuurcoördinator is (57% versus 28%). Ondervraagden die veel belang hechten aan cultuureducatie en ondervraagden die aangeven dat hun school hier veel belang aan hecht, geven vaker dan gemiddeld aan dat er doelen zijn geformuleerd (respectievelijk 51% en 58%).

Veruit de meeste doelen zijn zelf geformuleerd op schoolniveau (79%). Als deze doelen zijn geformuleerd, wordt er bij de meerderheid van de scholen (afhankelijk van soort doel) ook geëvalueerd of dit doel behaald is.

24 | Vraag 110: U heeft aangegeven dat er op uw school doelen zijn geformuleerd voor cultuureducatie. Wat voor soort doelen zijn dat dan? (n=275) & Vraag 120: Wordt er ook geëvalueerd of dit doel behaald is? (n wisselt per doel)

	Soort doel*	Evaluatie doel	
		Ja	Nee
zelf geformuleerde doelen op schoolniveau (bv een beleids- of schoolplan)	79%	67%	25%
zelf geformuleerde doelen op leerling niveau	12%	84%*	16%*
de doelen die bij de lesmethode horen	17%	57%*	39%*
de doelen die horen bij het aanbod dat wordt ingekocht op school	24%	79%	20%

\* Er is bij de vraag over de evaluatie van het doel geen uitsplitsing mogelijk naar directeuren/ coördinatoren en leerkrachten vanwege de lage basis.

Bron: TNS NIPO, 2012

Indien er een cultuurcoördinator aanwezig is, gaat het vaker dan wanneer er geen cultuurcoördinator aanwezig is, om zelf geformuleerde doelen op schoolniveau (84% versus 66%) en minder vaak om doelen die bij de lesmethode horen (13% versus 25%). Op plattelandsscholen betreft het vaker dan gemiddeld zelf geformuleerde doelen (86% versus 79%).

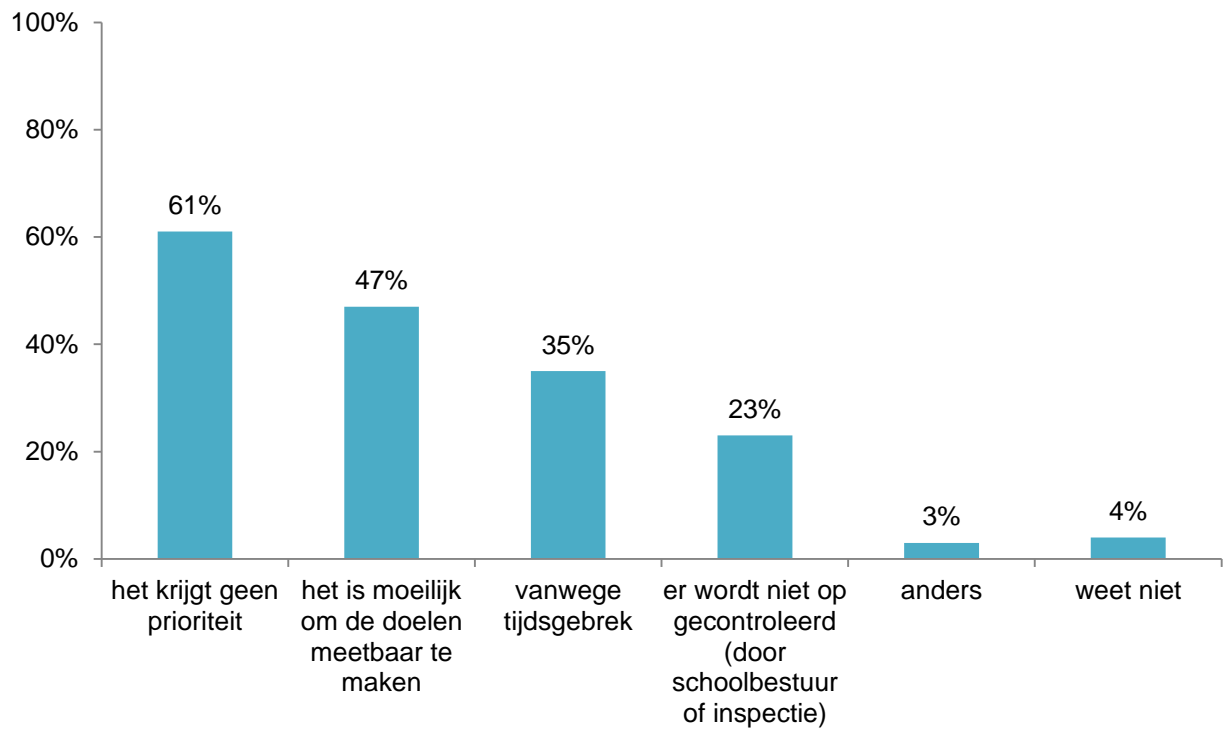
Indien men aangeeft dat de school veel belang hecht aan onderwijs voor cultuureducatie, geeft men vaker dan gemiddeld aan dat de doelen ook geëvalueerd worden (74%).

Een meerderheid van de scholen waar de geformuleerde doelen niet geëvalueerd worden, geeft aan dat dit komt doordat het geen prioriteit krijgt (61%). Ook vinden zij het lastig om de doelen meetbaar te maken (47%) en is er een gebrek aan tijd (35%).

---

25 | Vraag 130: *Waarom wordt dit doel niet geëvalueerd?? (n=75) – alle doelen samen vanwege de lage basis per doel*

---



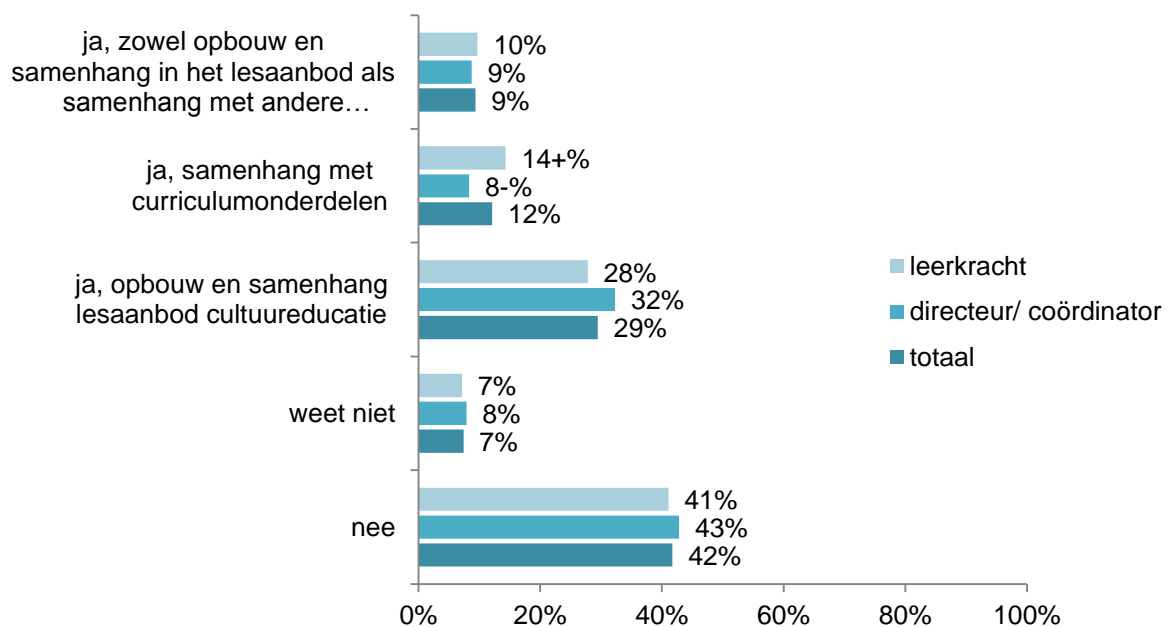
Bron: TNS NIPO, 2012

---

### 3.1.5 Bij krappe meerderheid van scholen wordt gewerkt met een doorlopende leerlijn voor cultuureducatie

Indien er gewerkt wordt met een doorlopende leerlijn voor cultuureducatie, zien we dit vooral bij de opbouw en samenhang van het lesaanbod cultuureducatie. In 9% wordt er zowel gewerkt aan opbouw en samenhang in het lesaanbod cultuureducatie als ook aan de samenhang met andere curriculumonderdelen.

26 | Vraag 140: Wordt er op uw school gewerkt met een doorlopende leerlijn voor cultuureducatie? (n=621)



Bron: TNS NIPO, 2012

Opvallend is dat leerkrachten vaker dan de directeuren/ coördinatoren noemen dat op hun school gewerkt wordt met een doorlopende leerlijn door samenhang met andere curriculumonderdelen (14% versus 8%). Bij scholen waar een cultuurcoördinator aanwezig is, is er vaker sprake van opbouw en samenhang in het lesaanbod (38% versus 19%). Scholen waar een cultuurcoördinator aanwezig is, geven vaker aan dat er wordt gewerkt met een doorlopende leerlijn (65% versus 50%). Indien men zelf of de school meer belang hecht aan cultuureducatie wordt er vaker dan gemiddeld gewerkt met een doorlopende leerlijn (respectievelijk 65% en 74% versus 58% gemiddeld). Op protestant christelijke scholen wordt vaker dan gemiddeld aangegeven dat er sprake is van opbouw en samenhang in het lesaanbod cultuureducatie (36%). In het openbaar onderwijs wordt er vaker dan gemiddeld aangegeven dat er niet wordt gewerkt met een doorlopende leerlijn (48% versus 42%).

### 3.1.6 Doorlopende leerlijn cultuureducatie vanwege verdieping

De meerderheid van de ondervraagden geeft aan dat de school werkt met een doorlopende leerlijn vanwege de verdieping die het geeft aan het onderwijs (62%). Ook het bieden van structuur voor de leerkracht is een reden voor gebruik doorlopende leerlijn (43%). Deze reden zagen we ook in het kwalitatieve onderzoek, net zoals het voorkomen dat leerkrachten alleen die 'cultuurvakken' geven waar ze zelf goed in zijn (42%). Ook noemt ruim een derde (37%) dat door het samenhangend aanbod de stof beter bij de leerlingen blijft. Ook het bieden van structuur voor de leerlingen wordt door 30% genoemd als reden voor het gebruik van een doorlopende leerlijn voor cultuureducatie. Een kwart geeft als reden dat het een leereffect heeft op andere vakken (26%). In Utrecht noemt men vaker dan gemiddeld als reden het voorkomen dat leerkrachten alleen die vakken onderwijzen waar ze goed in zijn (64%). Op openbare scholen ziet men het nut van het werken met een doorlopende leerlijn vooral in de structuur die het aan de leerkracht biedt (55%).

---

27 | Vraag 150: Wat zijn redenen om op uw school te werken met een doorlopende leerlijn voor cultuureducatie? (n=316)

---

	<b>totaal</b>	<b>directeur/ coördinator</b>	<b>leerkracht</b>
geeft verdieping aan het onderwijs	62%	61%	62%
biedt structuur aan leerkracht	43%	42%	43%
voorkomt dat leerkrachten alleen die 'cultuurvakken' onderwijzen waar ze zelf goed in zijn	42%	38%	44%
door samenhangend aanbod beklijft de stof beter bij de leerlingen	37%	34%	39%
biedt structuur aan leerling	30%	34%	28%
het heeft een leereffect op andere vakken	26%	23%	27%
biedt structuur aan ouders	7%	7%	6%
anders	3%	4%	2%
weet niet	2%	1%	2%

Bron: TNS NIPO, 2012

De meest genoemde reden om *geen* doorlopende leerlijn voor cultuureducatie te gebruiken is dat het geen prioriteit heeft (75%). Ruim een tiende geeft aan dat de cultuur van de school daar niet naar is. Opvallend is dat directeuren/ coördinatoren dit vaker als reden noemen dan leerkrachten (16% versus 7%). Indien de school weinig belang hecht aan onderwijs voor cultuureducatie geeft men vaker dan scholen die hier veel waarde aan hechten aan dat het geen prioriteit heeft te werken met een doorlopende leerlijn (94% versus 61%).

28 | Vraag 160: *Waarom wordt er op uw school niet gewerkt met een doorlopende leerlijn voor cultuureducatie?* (n=259)

	<b>totaal</b>	<b>directeur/ coördinator</b>	<b>leerkracht</b>
heeft geen prioriteit	75%	71%	77%
cultuur van de school is daar niet naar	11%	<b>16+%</b>	<b>7-%</b>
we weten niet hoe we dat vorm moeten geven	9%	9%	9%
moeilijk om keuze te maken tussen de verschillende methodes	5%	5%	4%
we vinden doorlopende leerlijnen niet belangrijk	3%	2%	4%
gebrek aan tijd	3%	3%	3%
gebrek aan geld, afhankelijk van budget	2%	2%	2%
nu mee bezig, in ontwikkeling	2%	3%	2%
anders	5%	6%	5%
weet niet	7%	11%	5%

Bron: TNS NIPO, 2012

## 4 Inspectie

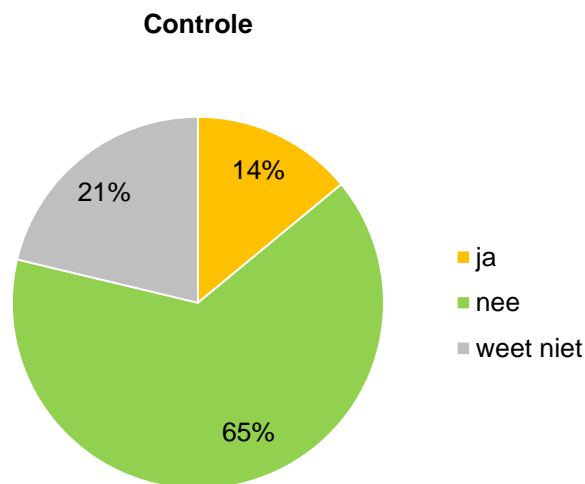
### 4.1 Slechts een op de zeven denkt dat de inspectie controle uitoefent naar uitvoer cultuureducatie, ruim een kwart vindt het wel taak van de inspectie

Een ruime meerderheid denkt dat de inspectie geen controle uitoefent naar het uitvoeren van cultuureducatie op scholen.

---

29 | Vraag 170: Voert de inspectie naar uw idee controle uit op scholen naar het uitvoeren van cultuureducatie? (n=621)

---



Bron: TNS NIPO, 2012

---

De resultaten verschillen niet tussen leerkrachten en directeuren/cultuurcoördinatoren. Protestant-christelijke scholen denken vaker dan gemiddeld dat de inspectie wel controle uitoefent naar het uitvoeren van cultuureducatie (19% versus 14%).

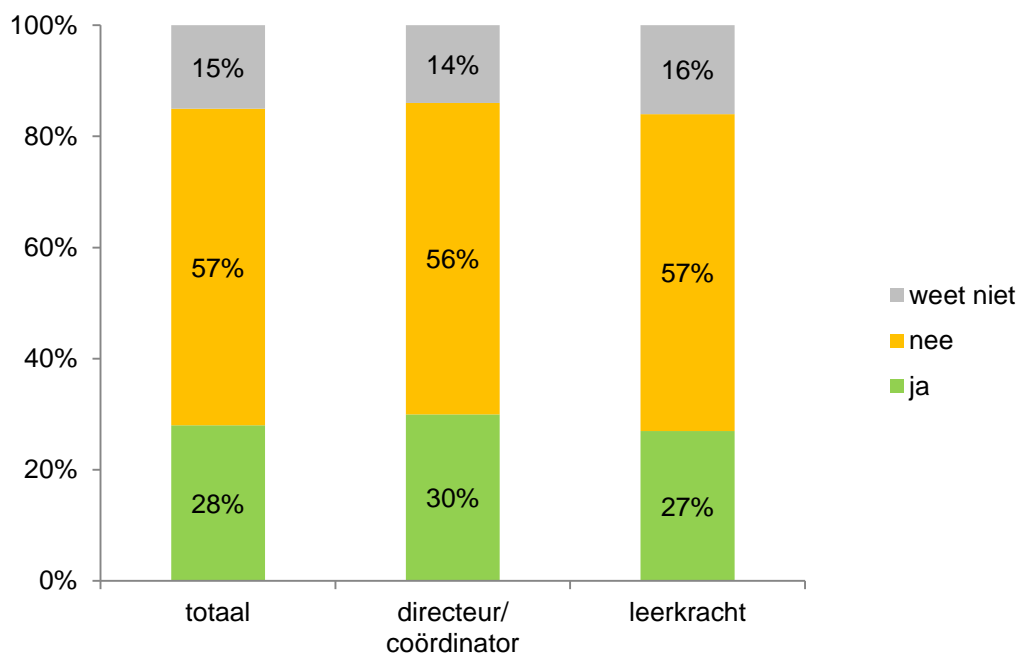


Hoewel slechts een op de zeven ondervraagden denkt dat de inspectie controle uitoefent op de uitvoering van cultuureducatie, vindt ruim een kwart (28%) het wel de taak van de inspectie om deze controle uit te voeren. Meer dan de helft (57%) is het hier echter niet mee eens. 15% heeft er geen mening over.

---

30 | Vraag 190: Vindt u het een taak van de inspectie om controle uit te voeren op de uitvoering van cultuureducatie? (n=621)

---



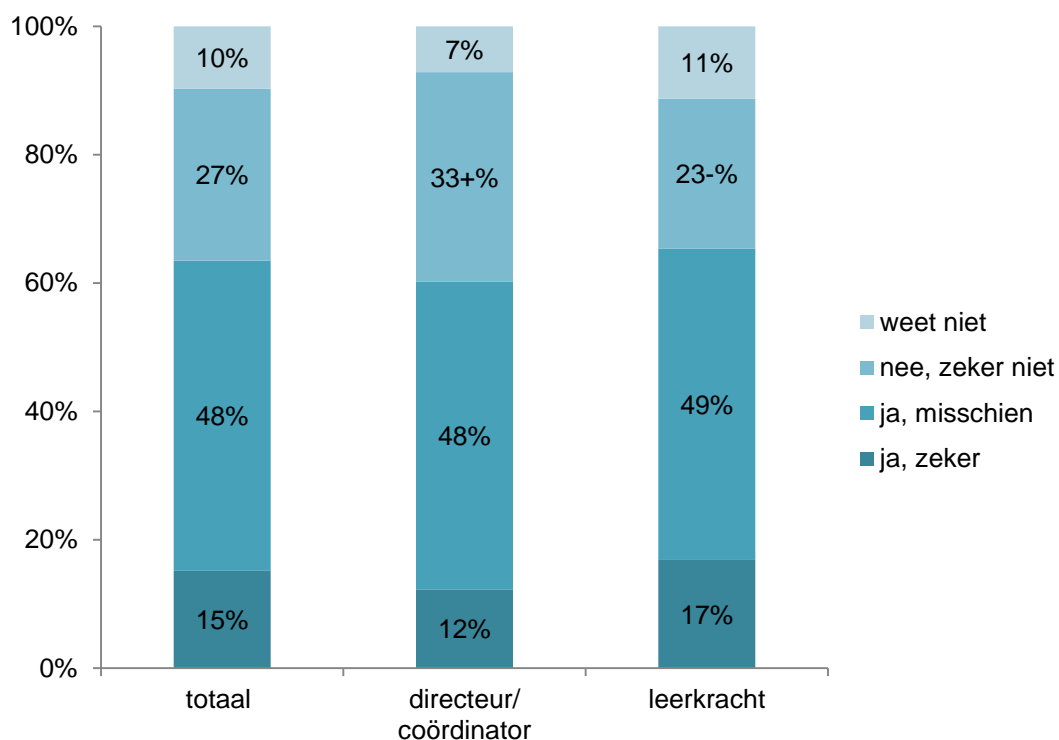
Bron: TNS NIPO, 2012

---

Hoe meer belang men zelf hecht aan onderwijs voor cultuureducatie, hoe vaker men het de taak van de overheid vindt om controle uit te voeren op de uitvoering van cultuureducatie: onder ondervraagden die weinig tot geen belang hechten aan onderwijs voor cultuureducatie is 5% het erover eens dat het een taak van de inspectie is controle uit te oefenen op de uitvoering van cultuureducatie, onder ondervraagden die onderwijs voor cultuureducatie belangrijk vinden, vinden vier op de tien (39%) dit een taak voor de inspectie.

Aan alle ondervraagden die denken dat de inspectie geen controle uitoefent naar het uitvoeren van cultuureducatie op scholen, is gevraagd of de school meer aandacht zou besteden aan cultuureducatie indien de inspectie controle uit zou oefenen naar het uitvoeren van cultuureducatie. Zes op de tien directeuren/coördinatoren (60%) en twee derde van de leerkrachten (66%) denkt dat ze zeker of misschien meer aandacht zouden besteden aan cultuureducatie. Directeuren/ coördinatoren zijn er dus meer van overtuigd dat zelfs al zou de inspectie controle uitoefenen naar het uitvoeren van cultuureducatie, de school niet meer aandacht zou aan besteden aan cultuureducatie (33% versus 23% antwoordt 'nee, zeker niet').

31 | Vraag 180: Stel dat de inspectie controle uitvoert op scholen naar het uitvoeren van cultuureducatie, zou uw school dan meer aandacht gaan besteden aan cultuureducatie? (n=534)



Bron: TNS NIPO, 2012

In de provincie Utrecht geeft men vaker dan gemiddeld aan zeker meer aandacht te besteden aan cultuureducatie indien de inspectie controle uit zou oefenen op het uitvoeren van cultuureducatie op scholen (28%). Ondervraagden die aangeven dat hun school veel belang hecht aan cultuureducatie geven vaker dan gemiddeld aan zeker geen extra aandacht te besteden aan cultuureducatie indien de inspectie hier controle op uit zou oefenen (37%). Ook op scholen waar een cultuurcoördinator aanwezig is, wordt vaker dan op scholen waar deze niet aanwezig is, aangegeven *zeker niet* extra aandacht aan cultuureducatie te besteden indien de inspectie controle zou uitoefenen (33% versus

20%). Scholen in grote steden geven juist vaker aan *zeker wel* extra aandacht te besteden aan cultuureducatie indien er op gecontroleerd zou worden door de inspectie (21%).

## 5 Financiën

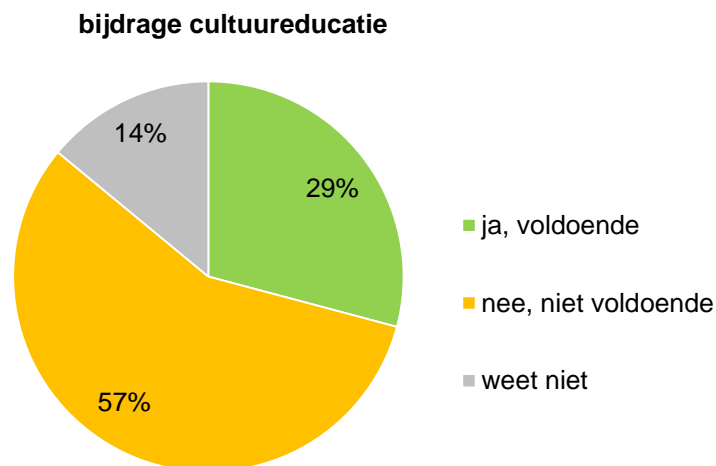
### 5.1 Ruim de helft van de scholen vindt bijdrage cultuureducatie onvoldoende

Een kleine meerderheid van de scholen (57%) vindt het geormerkte bedrag van €10,90 per kind niet voldoende voor de cultuureducatie op de eigen school.

---

32 | Vraag 220: Zoals u wellicht weet krijgt de school per kind 10,90 euro per jaar geormerkt geld voor cultuureducatie. Is dit geld wel of niet voldoende voor de cultuureducatie op uw school? (n=621)

---



Bron: TNS NIPO, 2012

Vooraf scholen in Noord-Holland vinden dit vaak onvoldoende (69%). Ondervraagden die zelf hebben aangegeven veel waarde te hechten aan onderwijs voor cultuureducatie en ondervraagden die hebben aangegeven dat de school hier veel waarde aan hecht, vinden dit bedrag vaker onvoldoende (respectievelijk 69% en 63%). We zien geen verschillen tussen scholen waar een cultuurcoördinator aanwezig is en scholen waar deze niet aanwezig is. Scholen in grote steden vinden het bedrag minder vaak dan gemiddeld voldoende (23%) en scholen op het platteland vinden juist minder vaak dat het bedrag *niet* voldoende is (51%). Mannen vinden vaker dan vrouwen het bedrag onvoldoende (65% versus 54%).

Ruim de helft van de ondervraagden (53%) geeft aan nergens anders geld vandaan te halen of te krijgen voor cultuureducatie. Opvallend is dat ruim een kwart hier geen antwoord op weet. Dit toont net als in het kwalitatieve onderzoek aan dat men niet echt bewust met cultuureducatie bezig is. De meest genoemde bijdragen die genoemd worden, zijn ouderbijdrage (6%), subsidie, gemeente, provincie, EU (5%) en sponsoring, bedrijfsleven, sponsoracties, giften ter beschikking, werving (4%).

33 | Vraag 230: Haalt of krijgt uw school nog ergens anders geld vandaan dat gebruikt wordt voor cultuureducatie? (n=621) Antwoorden weergegeven vanaf 5%.

	<b>totaal</b>	<b>directeur/ coördinator</b>	<b>leerkracht</b>
Ouders (vrijwillige bijdrage), ouderbijdrage	6%	4%	7%
Subsidie, gemeente, provincie, EU (voorheen, soms gestopt)	5%	7%	4%
Sponsoring, bedrijfsleven, sponsoracties, giften, middelen ter beschikking, werving	4%	4%	3%
Ouderraad, ouderfonds, oudervereniging, MR, OR, dagelijks bestuur	3%	3%	3%
Budget, eigen begroting, lumpsumbudget, OLP budget, schoolfonds	3%	4%	2%
Activiteiten, fancy fairs, batterijeninzameling, marktjes, brede schoolactiviteiten, veilingen, inzamelingen	1%	0%	1%
Nee	53%	55%	51%
Weet niet	27%	24%	29%

Bron: TNS NIPO, 2012

In de provincie Noord-Holland wordt het meest door ouders bijgedragen aan cultuureducatie (16%). Ook scholen met een denominatie 'algemeen bijzonder' krijgen vaker dan gemiddeld extra geld uit ouderbijdragen (20%). Er is vaker sprake van ouderbijdrage indien het percentage leerlingen met leergewicht op de school laag (0-9) dan wanneer het hoog (25+) is (8% versus 2%).

## 5.2 Culturele uitstapjes staan het meest onder druk als het geormerkte geld komt te vervallen

Bijna driekwart van de scholen geeft aan dat als het geormerkte geld komt te vervallen, cultuureducatie op hun school dan minder zou bestaan uit culturele uitstapjes. Ook de samenwerking met culturele instellingen zal zonder het geormerkte geld minder intensief worden. Directeuren/coördinatoren noemen vaker dan leerkrachten dat de school dan op zoek zou gaan naar andere subsidies (22% versus 15%).

34 | Vraag 240: Stel dat dit geormerkte geld komt te vervallen, hoe zou de cultuureducatie op uw school er dan uitzien? (n=621). Antwoorden weergegeven vanaf 5%.

	totaal	directeur/ coördinator	leerkracht
dan maakt mijn school minder culturele uitstapjes	72%	73%	72%
dan gaat mijn school minder intensief samenwerken met culturele instellingen of kunstenaars	51%	51%	51%
dan gaat mijn school op zoek naar andere subsidies	18%	<b>22+%</b>	<b>15-%</b>
dan maakt mijn school meer gebruik van lesmethoden	11%	10%	12%
dan heeft mijn school geen vakleerkrachten meer	7%	8%	6%
dan doet mijn school nog precies hetzelfde	7%	8%	6%
dan gaat mijn school intensiever samenwerken met culturele instellingen of kunstenaars	5%	5%	6%
dan gaat mijn school meer samenwerken met collega-scholen	5%	7%	4%
weet niet	5%	3%	6%

Bron: TNS NIPO, 2012

Scholen waar een cultuurcoördinator aanwezig is, geven vaker dan scholen waar deze niet aanwezig is, aan dat de school dan minder culturele uitstapjes zou maken (76% versus 68%) en dat de school dan minder intensief samen zou werken met culturele instellingen of kunstenaars (57% versus 45%). Scholen in Overijssel geven vaker dan gemiddeld aan dat de school dan minder intensief gaat samenwerken met culturele instellingen of kunstenaars (68%). In Noord-Holland geeft men het vaakst aan op zoek te gaan naar andere subsidies (27%). Ook ondervraagden die aan hebben gegeven onderwijs voor cultuureducatie belangrijk te vinden, geven vaker dan gemiddeld aan op zoek te gaan naar andere subsidies (22%). Scholen in grote steden noemen vaker dan gemiddeld dat er dan gezocht wordt naar andere subsidies (25%) en dat er dan geen vakleerkrachten meer zijn (14%).

Scholen met een denominatie 'algemeen bijzonder' geven vaker dan gemiddeld aan dat de school dan geen vakleerkracht meer heeft (18%). Openbare scholen zeggen dan vaker dat de school dan meer gebruik zou maken van lesmethoden (16%).

## 6 Conclusie

In het onderzoek is onderzocht welke motieven scholen en leraren in het basisonderwijs hebben voor de invulling van het onderwijs m.b.t. de kerndoelen kunstzinnige oriëntatie.

Allereerst zien we dat leerkrachten, directeuren en coördinatoren belang hechten aan onderwijs voor cultuureducatie en dat hun school hier bewust mee bezig is. Ook vindt de meerderheid dat er voldoende tijd aan cultuureducatie wordt besteed op school. De meeste scholen werken (structureel of op projectbasis) samen met culturele instellingen omdat deze instellingen of kunstenaars de leerlingen iets bieden dat docenten niet kunnen bieden.

Het gemiddelde cijfer dat wordt geven voor cultuureducatie op de school, zou hoger kunnen (7,0). Een meerderheid ziet zelf mogelijkheden voor het verbeteren van onderwijs voor cultuureducatie. Structureler, gericht onderwijs zou hierbij helpen: een structurele plek binnen wereldoriëntatie.

Tijd en geld worden door leerkrachten, directeuren en coördinatoren als grootste belemmering ervaren om cultuureducatie vorm te geven binnen hun school. Het spreekt voor zich dat hierin ook de meest effectieve verbeterpunten liggen. Niet verrassend, vindt nog geen drie op de tien ondervraagden het geormerkte bedrag voor cultuureducatie voldoende. Indien dit bedrag zou vervallen, zouden vooral de culturele uitstapjes onder druk komen te staan. Voor sommige scholen ligt de oplossing in ouderbijdrage, subsidies, sponsoring etc.

Een meerderheid van de leerkrachten, directeuren en coördinatoren geeft ook aan positief geholpen te zijn met de volgende drie actiepunten: (1) een voorbeeldleerplan, (2) scholing van leerkrachten op het gebied van cultuureducatie en (3) het ontwikkelen en vastleggen van een doorlopende leerlijn voor cultuureducatie.

Op een kleine meerderheid van de scholen wordt gewerkt met een doorlopende leerlijn voor cultuureducatie. De voornaamste reden hiervoor is dat het verdieping geeft aan het onderwijs. Ruim een op de drie scholen heeft echter geen doelen voor cultuureducatie geformuleerd. Bij scholen die dit wel hebben gedaan, gaat het vaak om zelf geformuleerde doelen op schoolniveau. Deze doelen worden in de helft van de gevallen geëvalueerd.

Een ruime meerderheid van de leerkrachten, directeuren en coördinatoren op scholen waarbij er niet gewerkt wordt met een doorlopende leerlijn voor cultuureducatie, meent dat 'geen prioriteit' de belangrijkste reden hiervoor is. Waar tijd en geld worden ervaren als de grootste belemmeringen voor het vormgeven van cultuureducatie binnen de school wordt het niet hebben van prioriteit ervaren als de grootste belemmering voor het opzetten van een doorlopende leerlijn voor cultuureducatie.

Hoewel slechts een enkeling denkt dat de inspectie controle uitoefent op cultuureducatie op scholen, is ruim een kwart wel van mening dat dit een taak van de inspectie is. Ook geeft twee derde toe dat indien de inspectie zou controleren, men meer aandacht zou besteden aan cultuureducatie.

Uit de resultaten van het onderzoek blijkt dat een concreet leerplan scholen motiveert om aan de slag te gaan met cultuureducatie. Samenwerking met culturele instellingen en enthousiaste collega's zijn voor docenten belangrijke motivaties ten om cultuureducatie toe te passen in hun lessen. Het maken van cultuureducatie tot een prioriteit draagt bij aan verdere vormgeving hiervan op scholen.

## **Bijlagen**



## Bijlage 1 Vragenlijst

T1 |

Text

Deze vragenlijst gaat over cultuureducatie in het basisonderwijs. In deze vragenlijst verstaan wij onder cultuureducatie het onderwijs dat gegeven wordt m.b.t. het leergebied Kunstzinnige Oriëntatie (kerndoelen 54 t/m 56).

Soms lijkt het misschien of we twee dezelfde vragen stellen maar een enkele keer willen we zowel de mening van de school als geheel als uw persoonlijke mening als leerkracht of schoolleider weten.

Q1 |

Single coded

Welk belang hecht uw school aan het onderwijs voor cultuureducatie?

Geeft u maar een cijfer tussen de 1 en de 10 op de onderstaande schaal. Waarbij 1 heel onbelangrijk en 10 heel belangrijk.

- 1  1. heel onbelangrijk
- 2  2.
- 3  3.
- 4  4.
- 5  5.
- 6  6.
- 7  7
- 8  8.
- 9  9.
- 10  10. heel belangrijk

Q2 |

Single coded

**Welk belang hecht u zelf aan cultuureducatie in uw functie?**

Geeft u maar een cijfer tussen de 1 en de 10 op de onderstaande schaal.  
Waarbij 1 heel onbelangrijk en 10 heel belangrijk.

- 1  1. heel onbelangrijk
- 2  2.
- 3  3.
- 4  4.
- 5  5.
- 6  6.
- 7  7
- 8  8.
- 9  9.
- 10  10. heel belangrijk

Q3 |

Single coded

**Hoe bewust is uw school bezig met het onderwerp cultuureducatie?**

Geeft u maar een cijfer tussen de 1 en de 10 op de onderstaande schaal.  
Waarbij 1 helemaal niet bewust en 10 heel bewust.

- 1  1. helemaal niet bewust
- 2  2.
- 3  3.
- 4  4.
- 5  5.
- 6  6.
- 7  7
- 8  8.
- 9  9.
- 10  10. zeer bewust

Q4 |

Single coded

Hoe bewust bent u zelf bezig met cultuureducatie op uw school?

Geef u maar een cijfer tussen de 1 en de 10 op de onderstaande schaal. Waarbij 1 helemaal niet bewust en 10 zeer bewust.


- 1  1. helemaal niet bewust
- 2  2.
- 3  3.
- 4  4.
- 5  5.
- 6  6.
- 7  7
- 8  8.
- 9  9.
- 10  10. zeer bewust

Q5 |

Min 1 Max 10 Numeric

Welk rapportcijfer geeft u uw school wat cultuureducatie betreft? We denken dan aan de wijze waarop cultuureducatie op uw school wordt vormgegeven.

Geef u een cijfer tussen 1 en 10



Q6 |

Multi coded

Welke belemmering(en) ervaart u om cultuureducatie op uw school vorm te geven?

Meer antwoorden mogelijk.

- 1  gebrek aan prioriteit / belang
- 2  gebrek aan geld
- 3  gebrek aan formatieruimte
- 4  gebrek aan tijd
- 5  gebrek aan handvatten om het onderwijs vorm te geven (bijv. leerplan, lesmethoden, leerlijnen etc).
- 6  gebrek aan deskundige leraren
- 7  gebrek aan controle op de uitvoering
- 8  gebrek aan doelen
- 9  anders, namelijk... *\*Open \*Position fixed*
- 10  ik ervaar geen belemmeringen

Client notes: Graag 11/m 8 random. 9. Anders namelijk, niet exclusief. 10. ik ervaar geen belemmeringen, wel exclusief.  
Scripter: Random

Q7 |

Single coded

Werkt uw school samen met culturele instellingen?

Bijvoorbeeld een bibliotheek / museum / theatergroep / dansgezelschap / festival / centrum voor de kunsten etc.

- 1  ja, structureel
- 2  ja, op projectbasis
- 3  nee

ASK ONLY IF Q7=1,2

Q8 |

Multi coded

**Wat zijn voor uw school redenen om samen te werken met culturele instellingen?**

Meer antwoorden mogelijk.

- 1  het is een aanvulling op de lesmethode
- 2  het is ter vervanging van een lesmethode
- 3  we kunnen een kant-en-klaar kunstmenu afnemen
- 4  we kunnen in overleg met de instelling(en) een eigen programma samenstellen
- 5  op deze manier zorgen we voor een doorlopende leerlijn
- 6  een culturele instelling of kunstenaar biedt de leerlingen iets dat onze leraren niet kunnen bieden
- 7  anders, namelijk... *\*Open \*Position fixed*
- 8  weet niet *\*Exclusive \*Position fixed*

Scripter: Random

Q9 |

Single coded

**Met welke van onderstaande uitspraken bent u het eens?**

- 1  Ik vind dat mijn school onvoldoende tijd aan cultuureducatie besteedt
- 2  Ik vind dat mijn school genoeg tijd aan cultuureducatie besteedt
- 3  Ik vind dat mijn school teveel tijd aan cultuureducatie besteedt

Q10 |

Single coded

**Zijn er op uw school doelen voor cultuureducatie geformuleerd?**

- 1  ja
- 2  nee
- 3  weet niet

ASK ONLY IF Q10=1

Q11 |

Multi coded

U heeft aangegeven dat er op uw school doelen zijn geformuleerd voor cultuureducatie.

Wat voor soort doelen zijn dat dan?

Meer antwoorden mogelijk.

- 1  zelf geformuleerde doelen op schoolniveau (bv een beleids- of schoolplan)
- 2  zelf geformuleerde doelen op leerling niveau
- 3  de doelen die bij de lesmethode horen
- 4  de doelen die horen bij het aanbod dat wordt ingekocht op school
- 5  anders, namelijk...
- 6  weet niet

*\*Open \*Position fixed*  
*\*Exclusive \*Position fixed*

Scripter: Random

ASK ONLY IF Q10=1

Q12 |

Single coded

U heeft aangegeven dat er op uw school bepaalde doelen zijn geformuleerd?

<inlezen per aangegeven doel Q8 1tm4>

Wordt er ook geëvalueerd of dit doel behaald is?

- 1  ja
- 2  nee
- 3  weet niet

*\*Exclusive \*Position fixed*

ASK ONLY IF Q12=1

**Q13 |**

**Multi coded**

<inlezen per gekozen doel Q9 = nee>

**Waarom wordt dit doel niet geëvalueerd?**

- 1  vanwege tijdsgebrek
- 2  het krijgt geen prioriteit
- 3  er wordt niet op gecontroleerd (door schoolbestuur of inspectie)
- 4  het is moeilijk om de doelen meetbaar te maken
- 5  anders, namelijk...
- 6  weet niet

*\*Open \*Position fixed  
\*Exclusive \*Position fixed*

Scripter: Random

**Q14 |**

**Single coded**

**Wordt er op uw school gewerkt met een doorlopende leerlijn voor cultuureducatie?**

- 1  ja, er is sprake van een opbouw en samenhang in het lesaanbod cultuureducatie door de jaren heen
- 2  ja, er is sprake van een samenhang met andere curriculumonderdelen (bijvoorbeeld met andere leergebieden zoals Oriëntatie op jezelf en de wereld, Bewegingsonderwijs, maar ook onderdelen zoals Nederlands, rekenen/wiskunde en Engels)
- 3  ja, er is zowel sprake van een opbouw en samenhang in het lesaanbod cultuureducatie door de jaren heen als een samenhang met andere curriculumonderdelen
- 4  nee
- 5  weet niet

*\*Exclusive \*Position fixed*

ASK ONLY IF Q14=1,2,3

Q15 |

Multi coded

**Wat zijn redenen om op uw school te werken met een doorlopende leerlijn voor cultuureducatie?**

Meer antwoorden mogelijk.

- 1  door samenhangend aanbod beklijft de stof beter bij de leerlingen
- 2  biedt structuur aan leerkracht
- 3  biedt structuur aan leerling
- 4  biedt structuur aan ouders
- 5  voorkomt dat leerkrachten alleen die 'cultuurvakken' onderwijzen waar ze zelf goed in zijn
- 6  geeft verdieping aan het onderwijs
- 7  het heeft een leereffect op andere vakken
- 8  anders, namelijk...
- 9  weet niet

*\*Open \*Position fixed  
\*Exclusive \*Position fixed*

Scripter: Random

ASK ONLY IF Q14=4

Q16 |

Multi coded

**Waarom wordt er op uw school niet gewerkt met een doorlopende leerlijn voor cultuureducatie?**

Meer antwoorden mogelijk.

- 1  cultuur van de school is daar niet naar
- 2  heeft geen prioriteit
- 3  moeilijk om keuze te maken tussen de verschillende methodes
- 4  we vinden doorlopende leerlijnen niet belangrijk
- 5  we weten niet hoe we dat vorm moeten geven
- 6  anders, namelijk...
- 7  weet niet

*\*Open \*Position fixed  
\*Exclusive \*Position fixed*

Scripter: Random



Q17 |

Single coded

**Voert de inspectie naar uw idee controle uit op scholen naar het uitvoeren van cultuureducatie?**

- 1  ja
- 2  nee
- 3  weet niet

*\*Exclusive \*Position fixed*

ASK ONLY IF Q17=2,3

Q18 |

Single coded

**Stel dat de inspectie controle uitvoert op scholen naar het uitvoeren van cultuureducatie, zou uw school dan meer aandacht gaan besteden aan cultuureducatie?**

- 1  ja, zeker
- 2  ja, misschien
- 4  nee, zeker niet
- 3  weet niet

*\*Exclusive \*Position fixed*

Q19 |

Single coded

**Vindt u het een taak van de inspectie om controle uit te voeren op de uitvoering van cultuureducatie?**

- 1  ja
- 2  nee
- 3  weet niet

*\*Exclusive \*Position fixed*

**In hoeverre zou uw school positief geholpen zijn met hulp bij:**

Geeft u maar een cijfer tussen de 1 en de 10 op de onderstaande schaal. Waarin 1 helemaal niet geholpen en 10 zeer geholpen.

	1 helema al niet geholp en	2	3	4	5	6	7	8	9	10 zeer geholp en
het opzetten van een beleid voor cultuureducatie?	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
het formuleren van doelen voor cultuureducatie?	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
het ontwikkelen en vastleggen van een doorlopende leerlijn voor cultuureducatie?	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
het evalueren van vastgestelde doelen van cultuureducatie?	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
scholing van leerkrachten op gebied van cultuureducatie?	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
een voorbeeld leerplan voor cultuureducatie?	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
extra lesmethoden voor cultuureducatie?	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>

Scripter: Random

Q21 |

Multi coded

Via welke instanties zou u hulp willen krijgen?

Meer antwoorden mogelijk.

- 1  culturele/educatieve instellingen
- 2  instellingen met een bemiddelingsfunctie (makelaars vraag-aanbod)
- 3  een expertisecentrum voor cultuureducatie
- 4  onderwijsbegeleidingsdienst
- 5  collega scholen
- 6  gemeente
- 7  uitgeverijen van leermiddelen
- 8  lerarenopleiding (Pabo en/of kunstvakopleiding)
- 9  anders, namelijk...
- 10  weet niet

*\*Open \*Position fixed  
\*Exclusive \*Position fixed*

Scripter: Random

Q22 |

Single coded

Zoals u wellicht weet krijgt de school per kind 10,90 euro per jaar geormerkt geld voor cultuureducatie.

Is dit geld wel of niet voldoende voor de cultuureducatie op uw school?

- 1  ja, voldoende
- 2  nee, niet voldoende
- 3  weet niet

*\*Exclusive \*Position fixed*

Q23 |

Single coded

Haalt of krijgt uw school nog ergens anders geld vandaan dat gebruikt wordt voor cultuureducatie?

- 1  ja, namelijk van ...
- 2  nee
- 3  weet niet

*\*Exclusive \*Position fixed*

Q24 |

Multi coded

Stel dat dit geormerkte geld komt te vervallen, hoe zou de cultuureducatie op uw school er dan uitzien?

Meer antwoorden mogelijk.

- 1  dan doet mijn school nog precies hetzelfde
- 2  dan heeft mijn school geen vakleerkrachten meer
- 3  dan maakt mijn school minder culturele uitstapjes
- 4  dan maakt mijn school meer gebruik van lesmethoden
- 5  dan gaat mijn school intensiever samenwerken met culturele instellingen of kunstenaars
- 6  dan gaat mijn school minder intensief samenwerken met culturele instellingen of kunstenaars
- 7  dan gaat mijn school meer samenwerken met collega-scholen
- 8  dan gaat mijn school op zoek naar andere subsidies
- 9  anders, namelijk... *\*Open \*Position fixed*
- 10  geen van deze *\*Exclusive \*Position fixed*
- 11  weet niet *\*Exclusive \*Position fixed*

Scripter: Random

Q25 |

Open

Wat zou u zelf willen verbeteren aan cultuureducatie?

Q26 |

Open

Wat zou u ervoor nodig hebben om deze verbetering uit te voeren?

Q27 |

Matrix

Wilt u bij elk van de volgende stellingen aangeven in welke mate u het er mee (on)eens bent?

	helemaal mee oneens	mee oneens	mee eens	helemaal mee eens
een school kan alleen goede cultuureducatie geven wanneer zij beschikt over een cultuurcoördinator	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
een school kan alleen goede cultuureducatie geven wanneer zij beschikt over vakdocenten	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
een 'zwakke' school kan zich niet veroorloven tijd te besteden aan cultuureducatie	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
een school kan heel goed met (alleen) de eigen leerkrachten goede cultuureducatie geven	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
om goede cultuureducatie te kunnen geven is opbrengstgericht werken noodzakelijk	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>

Scripter: Random

T2 |

Text

Tot slot nog een paar achtergrondvragen.

Q28 |

Min 1 Max 1000 Numeric

Hoeveel leerlingen telt uw school?

Q29 |

Single coded

Wat is de denominatie van uw school?

- 1  Openbaar
- 2  Rooms-Katholiek
- 3  Protestants-Christelijk
- 4  Islamitisch
- 5  Algemeen bijzonder
- 6  Overig

Q30 |

Single coded

Is er bij u op school een cultuurcoördinator aanwezig?

- 1  ja
- 2  nee

Q31 |

Min 0 Max 100 Numeric

Wat is het percentage leerlingen met een leergewicht op uw school? (0,3- en 1,2-leerlingen bij elkaar opgeteld)

Q32 |

Min 0 Max 50 Numeric

Hoeveel jaar bent u werkzaam in uw functie als <leerkracht / directeur / coördinator>?

Q33 |

Single coded

Bent u voor het merendeel van uw tijd werkzaam in de onderbouw of de bovenbouw van uw school?

- 1  meestal onderbouw
- 2  meestal bovenbouw
- 3  beide evenveel

Q34 |

Single coded

Hoe typeert u het gebied waar de school staat waar u werkt?

- 1  stedelijk gebied: grote stad
- 2  stedelijk gebied: overig Randstad en andere provinciesteden
- 3  platteland/ruraal gebied
- 4  weet niet

*\*Exclusive \*Position fixed*